

ВІСНИК ЯДЕЖЕРЯД

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спілено - політичний місячник.

ЗМІСТ

Заклик Головної Управи Комітету Пам'ятника Шевченка	2
М. Заклинський — Що дав нам Шевченко в політичній діяльності	4
С. Галамай — Один аспект Акту 30 червня 1941 р.	7
Ярослав Стецько — Засади української зовнішньої політики	9
В. Нестерчук — Москва в наступі (огляд політичних подій на еміграції)	12
Д-р Михайло Кушнір — Український націоналізм і Європа	14
С. Галамай — Ще про советських філософів	19
** — Ворог в середині	19
Петро Кізко — Одна хвилина	21
В. Капотівський — Новий ректор УВУ	22
Д-р В. Трембіцький — Проблема державності Курдів	24
В. Будзяк — З діяльності ТУСМ-у	27
В. Левенець — В поклоні героям	29
** — Окремі інформації	30
** — Політичне віче ООЧСУ у Філадельфії	31
** — Присвята Шевченківським роковинам	31
Ікер — Два генії людства	32

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

КОЛЯДА НА ВІЗВОЛЬНИЙ ФОНД 1963

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Збіркові листи чч.: 176, 177. Збірщик Андрій Мідзак.
По \$ 8.00 — Андрій Мідзак.

По \$ 5.00 — І. Хоманчук, Т. Гоцінець, В. Терлецький,
Б. Копитко, Ю. Гаврилів, М. Кузьмович, О. Петрович,
І. Гаврилів, Р. Луців, М. Феркуняк, д-р Цісик, М. Гри-
ців, С. Спринський, К. Дидник, С. Гавриш, М. Декан.
По \$ 4.00 — Юл. Головчак.

По \$ 3.00 — Юр. Романюк, д-р Ю. Колтун, Страті-
єнко, А. Бушинський, І. Гейко, А. Качак, В. Дмитренко,
Яр. Ілюк, Німилович, Б. Максимюк, С. Луцишин, П.
Послушний.

По \$ 2.00 — Яр. Качап, Васильків, С. Яворський, Б.
Леочко, Лучаковський, І. Шкрамюк, Ракочі, Коцюба,
Ортинський, О. Пришляк, К. Фолис, В. Ощипко, О. Вой-
тович, С. Вілоус.

По \$ 1.00 — М. Добровольський, В. Луців, П. Марчук,
С. Леськів.

ВАЙНЛАНД, Н. ДЖ.

Збіркова листа ч. 182. Збірщик Іван Куйдич.

По \$ 10.00 — Д-р Іван Куйдич.

По \$ 5.00 — Іван Галій, І. Головінський, Д. Ясінський.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Збіркова листа ч. 183. Збірщик Михайло Дяків.

По \$ 15.00 — Триндей Федор.

По \$ 5.00 — Інж. Р. Кравців, М. Дяків, О. С. Лукашев-
ичі, С. Рожок, Е. Кульчицький, М. Утриско, М. Михай-
лишин, Яким Томятиник, М. Ганушевський.

По \$ 3.00 — Д. Петрика, Ев. Онуферко, Мариняк, Ст.
Кульчицькі, Кривіцькі, Н. Левицький, Д. Семків.

По \$ 2.00 — Л. Мідловський, О. Филипович, Земле-
мірська, Гасюк, Стриковський, Скочиляс, Панаюк, Б.
Кравців.

По \$ 1.00 — Пенковська, А. Прончак, Стриковські,
Козак.

Збіркова листа ч. 184. Збірщики: Петик-Послушний,
д-р Іван Скальчук.

По \$ 50.00 — СУК „Провидіння”.

По \$ 25.00 — Укр. Кат. Щоденник „Америка”.

По \$ 5.00 — Ст. Монділюс, Наташка Котович.

По \$ 3.00 — Комановські, Р. Савчак.

По \$ 2.00 — Марта Мар'гарет, І. Дубінь, Н. Филипо-
вич.

По \$ 1.00 — В. Будай, В. Потилицький, Пасічник.

Збіркова листа ч. 185. Збірщик Богдан Керницький.

По \$ 5.00 — В. Мокрінчук.

По \$ 3.00 — Р. Кос.

По \$ 2.00 — Матковський, Драбик, Данків, Б. Кондра,
Барабах, Левицький, Луковський, Д. Задворняк, В. Па-
триляк, Г. Борис.

Збіркова листа ч. 159. Збірщик Андрій Кушнір.

По \$ 10.00 — І. Кусен, Заставний.

По \$ 5.00 — А. Кушнір, Т. Дунчак, Романський, В.
Кушнір, М. Татарин, В. Ходак, В. Кривий.

По \$ 3.00 — І. Садівник, А. Вовк, Петрівський, П.
Люба, О. Черепаха.

По \$ 2.00 — І. Дмитришин, Г. Веселович, М. Ганей-
ко, С. Вабій, І. Шманда, В. Матуш, Юркевич, Фарту-
шок, Шатурма, Сосновий, Фолес, Т. Боднар, М. Сивків,
Вішко, С. Василів.

По \$ 1.00 — Ф. Мамчур.

Збіркова листа ч. 160. Збірщик панна З. Колінко.

По \$ 5.00 — В. Колінко, П. Мірчук, Ченстох, О. М.
Грабовенські, С. і М. Шарани, Кулька, Батенчук, В.
Кемен, Палатайко.

По \$ 4.00 — М. Головецький.

По \$ 3.00 — І. Олексишин, Мачук, І. Шуст, д-р М. Ві-
лик, М. Субтельний, Мачук, І. Шуст, Крикевич.

По \$ 2.00 — Яр. Бойчук, А. Вуклевський, Нечиткий,
М. Луцький, С. Данилів, М. Спончак, А. Богачевський,
І. Кунців, Поритко, А. Слюсаренко, Евсевський, Пуш-
кар, З. Маркович, Оранський.

По \$ 1.00 — Булич, Д. Гаврас.

Збіркові листи чч.: 162, 163 і 164. Збірщики: М. Лесів
і В. Собків.

По \$ 20.00 — Ковалчин-Дзіндзюра.

По \$ 10.00 — Бучинський — Йонкерс, Василь Лесів.

По \$ 5.00 — Вол. Собків, Захарко, Укр. Клуб 847
Франклін, Хома М., Укр. Кат. Кatedra, Тимків, Піттери
Торо, В. Ходак, Ламах, П. Наболотний, Савчук, Старо-
бронський, М. Козоровський, Басараб, А. Фрагніто, Сте-
фа Семків, М. Сосновий, О. Чайківський, М. Павлюк,
Яр. Костяк, С. Терлецький, І. Ткачук, П. Прунко, Петро
Ц., Ц. Рад, В. Ганкевич.

По \$ 4.00 — П. Рожак.

По \$ 3.00 — А. Василенко, А. Гіркавий, Сапіга, І.
Гоффман, Ю. Киба, В. Рурак, О. Канцір, Н. Дідушок,
М. Шегда, Д. Бойко.

По \$ 2.00 — П. Лущак, С. Довгак, В. Максимчук, І.
Вітишин, І. Шимчук, Е. Магера, М. Шуляк, Нечиткий,
Ф. Кос, К. Дус, М. Аорис, Гук, Гучко, Д. Теребух, М.
Шалай, Д. Войтів, Г. Школик, І. Шорик, М. Костишак,
В. Танчак, П. Городович, В. Тищин, В. Павлович, М.
Комар, О. Кравчишин.

По \$ 1.25 — Амерікан.

По \$ 1.00 — С. Кожухар, В. Яців, М. Лущак, Роман-
чук, М. Здоров, Рибачка, Смаликович, І. Хробак, Ша-
рапата, А. Кольоді Яскілл, С. Багаз, В. Мазурек, В.
Ковальський, М. Шевчук, Камінський, Ф. Анкесевич, І.
Пихольський.

Збіркова листа ч. 165. Збірщики: В. Лесів і С. Рад.

По \$ 10.00 — Ст. Микетай.

По \$ 5.00 — Ельдорадо, Фортuna, Мода, М. Савка, В.
Дупіряк, В. Мазур, Коцюбинський, Ю. Матляк.

По \$ 4.00 — П. Годованець.

По \$ 3.00 — С. Сич, Мери Братус, О. М. Періш, М.
Бойко.

По \$ 2.50 — П. Пасюк.

По \$ 2.00 — А. Тишко, ЕКО склеп з меблями, Берко-
вич, І. Дупіряк, С. Гасюк, В. Мандзюк, Будівський, А.
Винницький, І. Заболотний, В. Кравчук, В. Макар, П.
Халюсяк, П. Міськів.

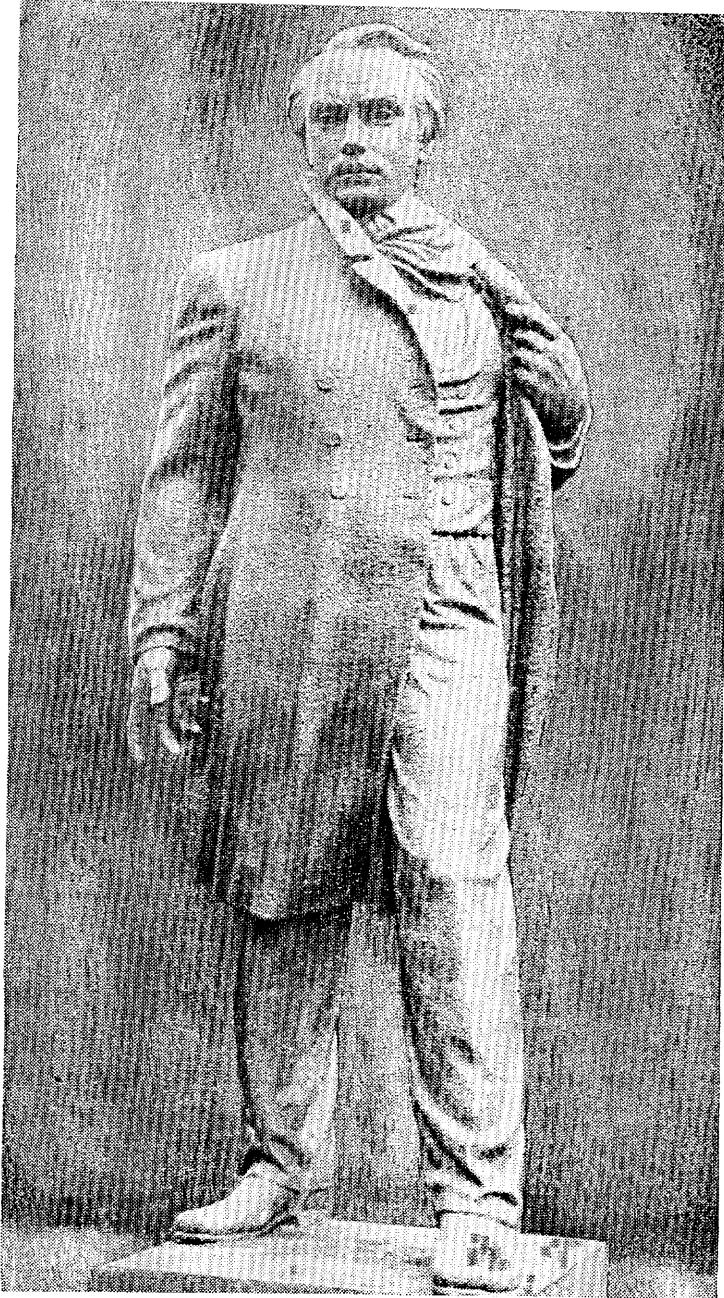
По \$ 1.00 — А. Травка, А. Матковська, М. Вобелик,
М. Мандзюк, Тимчук, Гріндзяк.

(Продовження на 3-їй стор. обкладинки)

ВІСНИК

ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКА У ВАШИНГТОНІ

ТОРЖЕСТВЕННЕ ВІДКРИТТЯ
ДНЯ 27 ЧЕРВНЯ 1964 РОКУ

ЗАКЛИК

ГОЛОВНОЇ УПРАВИ КОМІТЕТУ

ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Українці!

Наближається 27-го червня 1964 року, день великої історичної події, яку можна пережити тільки раз у житті: відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, столиці Америки. Того дня матимемо нагоду впровадити творця новітньої української нації, її незрівняного вчителя, Великого Шевченка, як речника прав волелюбного, але все ще поневоленого українського народу серед вільних націй світу, щоб заманіфестувати ім прометеївське змагання цього народу вирватися з московської неволі! Матимемо найбільшу нагоду показати солідарність і державницьке вироблення українців поза межами України перед обличчям вільного світу, очі якого пильно звернені на Вашингтон.

Не прогайнимо цієї вийняткової, великої можливості, яку зготувала нам вікова спадщина Шевченка та сторічна пionерська праця українських поселенців на американській землі! Використаймо неповторну нагоду цього справжнього українського культурного маршу на Вашингтон з усіма його неоціненими наслідками для підвищення і закріплення поваги та значення вільної української громади в цьому краю та в усіх країнах поцейбіч залізної заслони. Даймо змогу дітям і внукам нашим пережити хвилину поєднання з усім своїм народом, з його пророком і батьком Тарасом Шевченком, щоб спогад про стоп'ятдесятірічні роковини з дня його народження, спогад про відкриття його пам'ятника у Вашингтоні зв'язав їх на все життя з Україною і змушував їх для неї жити й трудитися!

Українці!

Пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні це не тільки бронза і граніт. Це не тільки ще один монумент великій людині, вияв нашого безмежного віддання його незламності і його слова. Це водночас і передусім монумент національного вироблення українців поза межами свого поневоленого краю, їх свідомості, солідарності й кожночасної готовості допомагати у боротьбі за визволення України.

Це наш привіт вільному світові, наша заява братам на нашій, не своїй землі, що боротьба за визволення триває, що вони в цій боротьбі не самі, що ця боротьба не закінчиться, аж поки не здійсниться Шевченків Заповіт. Це рівночасно вияв нашої вдячності Америці, її народові і владі за необмежені можливості змагатися за здійснення Шевченкових ідеалів, виявом чого є цей пам'ятник Кобзареві України на публічній площі в столиці Америки.

На цьому найбільшому національному святі української громади поза межами України повинен бути кожний з нас! На заклик віщого Шевченка, в сяйві його пам'ятника, під звуки його „Заповіту” зберемося всі з дітьми і внуками нашими, всією нашою українською громадою і введемо Шевченка у ще одну столицю вільного світу! Об'єднані духом Шевченка, ми докажемо свою відданість Шевченковому Заповітові, що закликає визволити Україну з неволі й встановити на її оновленій землі праведний Вашингтонів закон!

ГОЛОВНА УПРАВА КОМІТЕТУ
ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ:

Президія:

Роман Смаль-Стоцький, голова
Олександер Архімович, заст. голови
Лев Добрянський, заст. голови
Йосип Лисогір, екзек. директор
Ярослав Падох, секретар
Ігнат Білинський, касир

Члени:

Осип Андрушків
Антін Батюк

“VISNYK” — “THE HERALD”
Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.
Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

Юрій С. Гординський
Дам'ян Горняткевич
Олександер Грановський
Володимир Галан
Антін Драган
Володимир Душник
Свген Зиблікевич
Григорій Костюк
Олена Лотоцька
Володимир Мазур
Василь Мудрий
Аполінарій Осадца
о. прот. Гр. Павловський
Микола Пасіка
Олекса Повстенко
Матвій Стаків
Василь Шабатура
о. монс. Степан Тиханський

Контрольна Комісія:

Іван Винник — голова

Михайло Дуткевич	Роман Осінчук
Теофіль Кульчицький	Едвард Попель
Михайло Лисогір	Іван Поритко
Свген Лозинський	Роман Слободян

Адміністратор:

Юліян Ревай

ЗАКОН Ч. 86-749

що уповноважує будову статуї
Тараса Шевченка на публічній площі
в Дистрикті Колумбія.

„Тому, що в Східній Європі минулого і цього сторіччя ім'я і праці Тараса Шевченка близку-
чо відзеркалюють аспірації людини на особисту волю і національну незалежність; і

Тому, що Тарас Шевченко, поет-лавреат України, був виразно надхнений нашою американською великою традицією боротись проти імперіялізму і колоніальної окупації свого рідного краю; і

Тому, що в багатьох частинах вільного світу відбудеться впродовж 1961 року відзначування Шевченкового сторіччя в честь цього безсмертного чемпіона волі; і

Тому, що нам в нашій моральній спроможності, як вільним людям у незалежній державі, припадає символізувати дійсно нерозривні духові зв'язки в писаннях Шевченка між нашою країною і 40-мільйоновою українською нацією, тому:

Постановлено Сенатом і Палатою Репрезентантів, зібраними в Конгресі З'єднаних Держав Америки, що:

а) будь-яке товариство або комітет, зорганізовані для такої мети впродовж двох років від дати схвалення цієї спільної резолюції, оцим уповноважується поставити на публічній площі Дистрикту Колумбії статую українського поета і національного провідника, Тараса Шевченка.

б) Повновласть, наділена під розділом а) цієї частини, перестане існувати, якщо впродовж п'ятьох років після схвалення цієї спільної резолюції 1) побудова статуї не розпочнеться і 2) товариство або комітет не засвідчить Секретареві внутрішніх справ наявної суми фондів на ціль виконання статуї, а секретар не вирішить, що такі фонди є вистачальні на таку ціль.

Частина 2. Секретар внутрішніх справ має повновласть і йому доручається вибрати відповідне місце, на якому побудувати статую, передбачену першою частиною. Вибір місця та проект і плян такої статуї мають бути предметом апробати Комісії мистецтва та Комісії плянування національної столиці. Така статуя має бути побудована поза кордонами З'єднаних Держав”.

2 вересня 1960 року

Двайт Айзенгауер
Президент

**ВСІ НА ВІДСЛОНЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ
У ВАШИНГТОНІ!**

Я 1843 point, kogin Dlberethko Bepphybeca gya
b Vrapsiy, nepepmie no 14 pokrax hemprachocri,
i orzazalar ii qohna spifioi mohajinn — bih sposy-
mbe, no arroi migh Mockra monegorjina i morda-
6yezusa hauu kpani. Tozi! Bnypfumne bih jlonomotri
hamjin ha,jii sunyodystica 3 hebotni. B crosin noemi
"Hilupin", hamincashin ha mohatky 1844 poky,
mihhahbeca Dlberethko Bejjinkoro 3ablahna — ne-
pedoqintu crosimn troopamn hauuy hanjio, "hamintu
a ii jkunjin kozaapki rkpobn", i tak spongintu ii sho-

Chilegođinuk „Bicukca“ H-p O. Gornjimur
pašom 3 peđakrštopom nadugo skupljaju maznu mo-
nogih nado „Bykarepas“ su naak „Tparamatry“,
i „Anocronia“, upijekočati u Tbreoei 1574 p. na
Bigratiočnostičini Komiciči Haykočoso T-ea im. Me-
sečnica. Kognjepehniči Komiciči Haykočoso T-ea im. Me-
seneča. Kognjepehniči Komiciči Haykočoso T-ea im. Me-
seneča. (zurau muonec y „Geogori“ eit 27
1964).

Університетською бібліотекою міжнародного розмежування, які виконують функції науково-дослідницьких та методичних центрів, а також підтримують та сприяють розвитку науки та освіти в країні та за кордоном.

ԱՅՆ ՀԱՄ ՄԵԲԵՀՈ Բ ԽՈՎԻՆԻՆ ԱՐԱՀՈՒ

M. ЗАКИУНСКИЙ

ловний ворог це Московщина і що перший наш обов'язок — боротися проти неї за віднову незалежної держави.

Не лише ідеологію дав нам Шевченко, але й дійову програму. Він визначив дорогу, якою повинна йти наша провідна верства до великої мети. Тодішня дійсність була дуже важка. Провідна верства нашої нації, інтелігенція, була нечисленна. Це були одиниці і не-єсликі гурти, зацікавлені нашою етнографією і літературою. В політичних справах були вони пасивні. Дідичі, у великій більшості змосковщені, жили гуляющим, безжурним життям. Що гірше, вони користали з своїх привілейв у московській державі, безсердечно визискуючи селян, своїх кріпаків.

Шевченко взявся за важку, але конечну спробу — привернути тих блудних синів до України. Свою політичну програму розвиває він головно в поемі „Посланіє”. В ній гостро критикує він поведінку дідичів супроти селян і закликає їх скаменутись, поки час, зайнятися справами України і вийти в провідну верству нашої нації. Вони повинні облегшити долю селян, „обняти найменшого брата”, дати їм освіту, і тоді повести їх до боротьби з ворогом. А то вони, замість добувати собі освіту в Україні, їздять у чужі краї, в Західну Європу і в Московщину, та ѿ привозять звідтіля фрази про волю і справедливість. Ті фрази не перешкоджують їм ганебно хилитися в московському ярмі і далі кривдити ѹ визискувати своїх кріпаків, „дерти шкуру з братів, незрячих гречкосіїв”. Шевченко погрожує дідичам, якщо не змінить своїх поведінки, всенароднім повстанням, що змете їхніх дітей з лица землі. Вони повинні змінитися, поки час, і полюбити Україну. Повинні студіювати рідну історію і навчитися рідної мови. А то вони безкритично повторюють чужинецькі думки про нашу історію, цікавляться долею всіх слов'ян і вивчають їх мови, а свої не знають. Пишаються хобрістю і розмахом козаків, а не дивляться на висліди їх боротьби, на кайдани, які вони нам лишили. Хваляться безкритично Гетьманчиною, але не знають, що між гетьманами бували також „грязь Москви і варшавське сміття”.

Не без причини погрожував Шевченко діди-

чам народнім повстанням. Селянських повстань, хоч і не всенародніх, було в часах, коли він жив, в Україні багато.

Однаке Шевченко не лише дав нашій нації ідеологію і політичну програму. Він сам став передовим борцем за здійснення тої програми. Не щадив він себе, не стерігся, лише працював для справи з повною самопосвятою. Часто буvalо, що коли він являвся в товаристві, воно переходило з московської мови на нашу, бо знало, що він не любить московської. Він переривав знайомство з тими дідичами, що знувалися над селянами. Він не ховався зі своїми противомосковськими поемами. Він позичав свої рукописи знайомим, дозволяв їх переписувати, а то й сам читав їх у великому товаристві. Небезпека доносів до поліції була велика, та він не дбав про те. На провідний гурт нашої інтелігенції, кирило-методіївських братчиків, впливав він, щоб за слов'янськими справами не за-небували рідних.

Раз на дворі князя Репніна в Яготині, де поет часом гостював, зайшла мова в товаристві про потребу створити оперу про гетьмана Мазепу. Шевченко згодився написати лібретто, а приявний композитор Сілецький — скомпонувати музику. Однаке Сілецький виявився московським патріотом, ворогом Мазепи, на-віть назвав його зрадником. Шевченко обороняв славного гетьмана, як героя. На тому вийшла між ними суперечка, в якій княжна Репніна і майже всі гості стали по стороні Шевченка. Вістка про ту дискусію широко розійшлася.

Якось веселі товариство, в якому був і Шевченко, рішило запросити оригінальним способом до себе дідича, історика Маркевича. Наш поет підписав того листа-запрошення, як гетьман, маляр Яків де Бальмен — як військовий осаул, інші — як генеральний суддя, обозний і т. д.. Маркевич відписав, що не має змоги приїхати і при тому додав на адресу Шевченка, щоб він „не дуже вимахував Мазепиною булавою, а то його важкою московською рукою поб'уть і плакати не дадуть”.

Остерігав нашого пророка листом також його свояк, Вартоломій Шевченко, до якого дійшла була вістка про його відважну і необережну діяльність. „Буває, що за правду прину-

дять за десятими ворітми гавкнуть" — на-
тякнув він на небезпеку заслання. — Не раз
остерігали його приятелі, щоб був обережний,
але він не дбав. Він знат, що робить і далі вжи-
вав свого впливу і значення, щоб розбуджувати
у зледащілого, помосковленого нашого пан-
ства національну свідомість. Тому катастрофа,
що зустріла його в квітні 1847 р., не була не-
сподіванкою. Наш пророк мав вдачу героя
і не вагався виставляти себе на крайню небез-
пеку, щоб піддержати святу справу.

Несвітські муки терпів Шевченко під час
свого десятирічного заслання, як солдат у кир-
гизьких степах, у пустині. Щодені дошкульні
військові вправи, життя серед гамору і натов-
пу в брудній казармі, без надії побачити ще
Україну. — „Яка це мука бачити красу і не
могти її змалювати, це зрозуміє лише ми-
стець”, — писав він до своїх приятелів, котрі
мали відвагу вести з ним листування. Перших
три роки писав він крадькома поезії, але в Но-
вопетровському форті, де умовини погіршили-
ся, замовк на цілих сім років. Однаке нещастя
не зігнуло його. Коли на допиті в Петербурзі,
в травні 1847 р. допитували його жандарми,
що спонукало його лаяти в своїх поезіях „єго
імператорське велічство”, він відповів, що
в столиці і в Україні чув він від поважних лю-
дей лайку на царя і його владу... В перших
роках неволі записував він крадькома у своїй
захалянні книжечці поезії, подібні змістом
і настроем до давніших. У них прославляв він
козаків, як оборонців України, ясував знущан-
ня дідичів над кріпаками і написав низку про-
тицарських поезій. „І кайдани собі кую, як ті
добродії узнають”, — передбачив він в одній
із своїх поезій.

Неволя зруйнувала йому здоров'я, замучила
його, але не зігнула. Вертаючись із заслання,
виявив він у своєму записнику радість, що
10-літня неволя не заторкнула його світогля-
ду. В тому ж 1857 р., коли його звільнили, на-
писав він поему „Неофіти” й уривок „Юродивий”.
Коли він послав ту поему Кулішеві, той налякався й остеріг його, щоб такого не писав.
Шевченко відповів, що не призначив тої поеми
до друку. А уривок поеми „Юродивий” починається ось так:

Во дні фельфебеля-царя капрал Гаврилович
[Безрукий
І унтер п'яний Долгорукий Україну правили.

Царя Миколу I, того що заслав Шевченка,
називали революціонери царем-фельдфеблем.
Капралом Гавриловичем Безруким назвав поет
графа Бібікова, генерал-губернатора України,
якому бракувало одної руки. А унтер п'яний
Долгорукий — це князь Долгоруков, началь-
ник жандармів в Україні. Про царя Миколу
згадує поет і далі в тім уривку: „Безбожний
царю, творче зла, правди гонителю жорстокий,
чого накоїв на землі!”

Також у наступних роках, перед смертю, не
змінив він змісту і стилю своїх творів. Його
„Молитви” могутні і дуже оригінальні:

Царів, кривавих шинкарів, у пута кутії закуй,
В склепу глибокі замуруй!
Трудящим людям Всеблагий, на їх окраденій землі,
Свою Ти силу ниспошли!

Тоді, на початку царювання Олександра II,
сподівалася інтелігенція в Україні і Москов-
щині, що полегші, які влада уділила, будуть
тривкі та ще збільшаться. Шевченко не поді-
ляв тих надій. Він закликав до революції:
Не жди сподіваної волі. Вона заснула.
Цар Микола її приспав.

А щоб збудити хиренну волю, треба миром
Громадою обух сталить і добре вигострить сокиру,
Та її заходиться вже будить.

Він ішов непохитно своїм вибраним шляхом.
За рік перед смертю турбувався він долею
України так само, як за юніх літ:
Україно!

Мій любий краю неповинний! Защо тебе Господь кара,
Карає тяжко? За Богдана, та за скаженого Петра,
Та за панів отих поганих, докраю нищить, покара,
Уб'є незримо...

Про своє післанництво, якого піднявся
в 1844 р., в поемі „Чигирин”, пише він під кі-
нець життя, 1860 році: „Орю свій переліг, убо-
гу ниву і сію слово. Добрі жнива колись то
будуть.”

Ту його геройську поставу високо цінила на-
ша петербурзька колонія, а то й частина мос-
ковської інтелігенції. Інший засланець, слав-
ний московський письменник Достоєвський,
вернувся з Сибіру, примирений з владою. Тому
на імпрезі, де виступали обидва письменники,
прийняла публіка виступ Достоєвського хо-
лодно, а Шевченкові вчинила бухливе приві-
тання.

С. Галамай

ОДИН АСПЕКТ АКТУ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

Коли я з доручення Проводу, перед походом Німеччини на Схід, склав візиту в Брні, у Чехо-Словаччині, генералові Всеволодові Петрову, щоб просити його дати згоду очолити Український Національний Комітет, створений з представників усіх політичних середовищ за виїмком групи полк. А. Мельника*), то першим запитанням цього незвичайно бистроумного Генерала, що потім став військовим міністром в уряді п. Я. Стецька, було: „Ви маєте свої відділи в Україні, ви маєте силу на еміграції, то пошо вам в'язатися з залишками емігрантщини?”...

Цей запит мав свою глибоку політичну вимову, з якої „бандерівці”, як відомо, ніколи не скористали, бо серйозно думали про державу для всього українського народу, бо в Уряді Стецька були представники майже всіх політичних угрупувань, і навіть заносилося на те, що Вл. Рогач (від „мельниківців”) мав увійти в склад Тимчасового Правління вже у Львові. Але арешт п. Голови Правління Я. Стецька, зайлі критика і навіть поборювання „мельниківцями” власного українського правління (!) не дозволили завершити цієї сторінки консолідаційних заходів ОУН.

На підставі того, як веде себе тепер УНРада та її Державний Центр, на підставі того, який „лад” прихильники УРДП завели були в одно-

*) Петро Мірчук, Акт відновлення української державності: 30 червня 1941 року; його генеза та політичне й історичне значення. Нью Йорк, 1952, ст. 18-20.

Тою геройською поставою зробив наш пророк багато для закорінення могутньої ідеї, якою був одержимий. Як колись філософа і виховника Сократа нащадки високо цінили не лише за його науку і виховну діяльність, але головно за те, що він пішов відважно на смерть за свої переконання — і так само велична непохитність нашого пророка, в найважчих обставинах, у поліційній державі, відкрила дорогу його закликам і вимогам до серць тодішнього і всіх дальших поколінь нашої нації.

му ДіПі-таборі в Німеччині (бо тільки в одному тому таборі опанували вони адміністрацію), можна сміливо приймати, що якби вони, ці розреклямовані „демократи”, мали ту політичну організацію і ті впливи серед народніх мас в Україні, що їх тоді мали „бандерівці”, то напевно без вагання запровадили б такий монопартійний режим і такий терор, що ніхто й не писнув би слова критики. А якби вони якимсь чудом довели до акту відновлення державності („їхнього 30 червня”), то досьогодні списали б тони паперу на самохвальбу.

Коли десь у травні, а може на початку червня 1941 р. я знов же в цій дипломатичній місії, заки йти до проф. Яковleva, фактично керівника УНР-івського табору в Празі, перевів переду розмову з проф. Гайманівським (я тоді рахувався наче асистентом при ньому по історії українського права, а при розмові, здається, був присутній д-р М. Марунчак), то цей дуже зрівноважений професор сказав мені прямо: „Голубчуку, не в'яжіться з УНР, бо то такі хитруни, що вас довкруги свого мізинного пальця обкрутять”. Та ще й рухом руки показав, як саме обкрутятъ. Тоді то йшлося про те, щоб і група УНР приступила до згаданого Українського Національного Комітету, що й сталося.

Як бачимо, ні пересторога проф. Гайманівського, ні натяк ген. Всеволода Петрова, ні мимула практика всіх політичних осередків, що в грізній підсовєтській дійсності 1939-41 рр. вважали за потрібне самозліквідуватись, — всі ці факти не змінили зasadничої постави українських націоналістів під проводом Бандери, що були вірні постанові першого Конгресу, ще з 1929 р.

Уривки з цієї постанови такі: „Беручи ідею Української Самостійної Соборної Держави в підставу свого політичного діяння... Організація вестиме політику всеукраїнського державництва без придавання їй партійного, класового чи якогонебудь іншого суспільно-групового характеру... спираючись на творчі елементи українського громадянства та об'єдну-

ючи їх навколо українського національно-державного ідеалу... викликати в українському народі державно-творчі зусилля, розгорнути українську національну силу на всю її ширину і таким чином забезпечити великій Українській Нації відповідне місце серед інших державних народів світу".

Я не спиняюся довше на чотирьох важливих зустрічах того часу, що їх мені вдалося з успіхом провести, а саме — з представником групи полк. А. Мельника, з членом Директорії Макаренком і з останнім (перед Я. Стецьком) прем'єром України, пок. Ісааком Мазепою і з міністрами закордонних справ Яновельможного Гетьмана, Д. Дорошенком. Всі ці зустрічі були цікаві, важливі, повчальні і з погляду моого завдання, як представника правління, успішні. Це ж тільки що проголошено через радіо Акт Відновлення (30. 6. 41), що його, мабуть, половина української громади в Празі чула на свої власні уха і відразу ж прийняла в піднесенному настрої, як закономірний, політично-доцільний і єдиноправильний крок, віддихнувши з радісною полегшую, мовляв, ну, *нарешті маємо свій уряд*. Вважати його своїм зовсім не перешкоджало те, що Голова Тимчасового Правління був членом ОУН-Бандери.

Це відізвався здоровий інстинкт самозбереження синів української нації, бож творилася велика річ: поставала своя Украйнська Держава *всуперег повній політичній деконьюнктурі*.

Пригадую, що представник ОУН полк. Мельника (здається, п. Зибачинський), правдоподібно під впливом постави всієї громади, яка замикалася в словах: тепер, коли твориться держава, *не гас підносити партійних вимог*, — готов був передати ключі від домівки місцевого (празького) УНО, що теж було Установою Довір'я (фертраунгштелле), новій державній владі у Львові. Так само прихильно, хоч і обережно, поставилися: останній прем'єр УНР, проф. Ісаак Мазепа, що живо цікавився програмою нового Уряду, і член Директорії Макаренко, що мав не малі зовнішньополітичні зв'язки.

Для історичної точності мушу згадати, що колишній міністер закордонних справ Гетьманського Уряду, проф. Д. Дорошенко, висловив персональну симпатію новому Правлінню на

чолі з п. Я. Стецьком, але застеріг собі два дні часу на те, щоб порозумітися з Гетьманом Павлом Скоропадським у Берліні. Треба було почути, з яким огірченням і критицизмом поставилися до тої його заяви представники соціалістів-демократів і соціялістів-революціонерів, мовляв, немає часу відтягатися, коли Держава проголошена, і треба діяти негайно. Довелось аж представникам Правління, тобто мені, ставати в обороні незвичайно милого Дмитра Івановича.

Іншими словами, нікому з тих політичних діячів, членів урядів з часів Визвольних Змагань 1918-20 рр. або керівників пізніших політичних партій чи середовищ, не прийшло й на думку видвигати такий східний закид, що його можна іноді сьогодні почути, мовляв, 30 червня нас „не касається”, бо це — твір одної партії...

Справді, знаючи події тих часів, усвідомлюючи рушийні сили і прекрасний людський потенціял, готовий на все, можна за Шевченком „схопивши голову в руки, дивуватися”: що сталося з українськими політиками?

Перед солідним, об'єктивним дослідником історії української політичної думки останнього чвертьстоліття мусить виникнути болюче питання: Як могли ті політики в червні 1941 року, всупереч волі могутніх цього світу, виявити свою власну волю, але тепер замовчують цю величну подію так, наче бояться власного подвигу.

Мимоволі насувається ще таке невеселе питання: чи ж це маємо ми справу з занепадом політичної культури в певної частині політичної еміграції?

Коли, отже, знайшлась політична сила, що вирвала з політичного небуття Україну в 1941 році, то хіба треба всім українцям бути задоволеними, якщо не гордими, з принадлежності до тої нації. І чи ж не є логічним та політично доцільним, щоб уряд УНР, який вийшов на еміграцію, як протиставлення до накиненого силою, окупаційного советського уряду, *всими силами підтримував революційну боротьбу*? І то не лише фразами, але й на ділі.

Ми знаємо, що через ставку на інтервенцію, чужу допомогу, через наївну віру в т. зв. легалістичні методи праці, українські політичні

Ярослав Стецько

ЗАСАДИ УКРАЇНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

ВІД РЕДАКЦІЇ

Величезна більшість західних журналістів та дослідників, що забирають слово в ділянці зовнішньої політики, дуже нерадо зважується на ширші ствердження і висновки. Всі вони, пишучи про політичне положення в світі, обмежуються меншими ділянками міжнародної політики, вузькими і, можна сказати, вибраними проблемами, в яких „почувають себе вдома”.

Ярослав Стецько має незвичайний дар охоплювати події нашої доби в дуже широких рямяцах, при чому висловлює сміливо українську концепцію світового укладу саме так, як пристало на визначного репрезентанта мужньої нації, що не хоче іти у фарватері чу-

групи (включаючи УНР) в часі між двома війнами тої підтримки революційним акціям не давали. Але ми знаємо, як це в цій статті на кількох прикладах я показав, що безпосередньо після проголошення 30 червня 1941 року Акту Відновлення політичні угрупування, що нагло відродились, були готові консолідуватись на базі того Акту. І ми також знаємо, що в рр. 1945-47 покійний президент Андрій Лівицький був схильний до того, щоб „передати владу” в руки молодших з УГВР (про це могли б, якби захотіли, дещо сказати пп. Роман Паладійчук, В. Стаків, Р. Ільницький і ще деято). Такий настрій тривав приблизно до приїзду о. д-ра В. Кушніра з Канади. В тому ж часі „мельниківці” випустили свій памфлет-обвинувачення „Ліс в правдивому світлі” і загалом рішились поборювати „бандерівців” від УНРада, що почала творитись з великим трудом.

Отже, коли безпосередньо після проголошення Акту Відновлення всі політичні середовища і після того на емігації в Європі (1945-47) середовище УНР, зокрема президент Лівицький, були на правильному шляху і хотіли консолідуватись на базі Уряду 1941 р., як ланки, що гарантували тягливість вільного уряду в приставленні до окупованого уряду в поневоленні Україні, то для справжніх політиків що може бути на перешкоді до так бажаної всіма консолідації українських вільних сил саме на базі того Акту?

жих концепцій. Викладаючи засади української зовнішньої політики — що їх ми будемо друкувати в цьому і наступних числах „Вісника” — він з конечною подає їх у формі тез, що з черги можуть і повинні бути докладніше опрацьовані іншими нашими дослідниками.

Західня політична наука вважає модерну систему міжнародних стосунків за порівняно молодий твір (понад 300 років), що зродився приблизно після Вестфальського договору 1648 р., який закінчував 30-літню війну, а в Україні розпочинав переможну революцію великого Богдана Хмельницького. Далі, на думку теоретиків політичних наук, ця модерна система міжнародних стосунків характеризується особливим поєднанням певних факторів, таких як суверенна держава, націоналізм, імперіалізм, баланс принципу сили і дипломатія.

Оцінку міжнародного тла дій української революції можна почати від ствердження, що есенціональним компонентом міжнародних стосунків є суверенна нація. Характеристичною ознакою сучасної історичної доби є якраз прагнення поодиноких народів досягнення або забезпечення суверенності, процес диференціяції світу на природній базі національних організмів, коротко — перемога національної ідеї в світовому маштабі.

Протиприродне намагання деяких потуг зупинити цей визвольний процес з огляду на господарські інтереси і престижеві мотиви при ототожнюванні колишніх колоніальних кордонів з національно державними границями тих новопосталих державних конструкцій, звільнена, але ділком певно відсуває на периферію міжнародного поля цю, по своїй суті назадницьку, регресивну течію.

Перемога національно-визвольної ідеї по цей бік залізної заслони підтверджує передовість української революційно-визвольної боротьби за розвал російської імперії усіх барв і виявляє її співзвучність з історично-світовим процесом.

Єдність світу може бути досягнута тільки через диференціацію людства на національні організми і респектування суверенітету націй. Міжнародні стосунки всякої здорової нації ведуться в рямяцах інтерпретацій життєвих національних інтересів, визначних завдань і встановлених принципів. В основі, у світі, що скла-

дається з націй-держав чинником, який встановлює рямці суверенітету, лежить національна сила, що має відношення до внутрішніх і зовнішніх зумовлюючих факторів, і ця національна сила є висловом максимуму соціальних, політичних і моральних досягнень нації. Кожночасний, актуальний зміст національної сили є поєднанням різних компонентів: географічне положення, величина і зрізничкування природних багатств, розвинута і потенційна індустріальна спроможність, кількість населення, але надусе національний характер і мораль, бойова готовість і дипломатичний хист, цими всіма атутами виробляти відповідну позицію в міжнародних стосунках між націями.

Національний принцип організації світу є — ідейно-моральна сила великого значення, хоч на Заході є чинники, які стоять за антинаціональну ідею і мріють про світовий уряд, що його зав'язком мали б бути ОН. Заслоняючись псевдодемократією, ці сили не є незадоволені з факту поневолення націй в ССР, бо самі мають правдоподібно ці самі цілі тільки під іншими лъозунгами, проти чого повстає сучасна Франція, вбачаючи загрозу для свого суверенітету збоку нової тиранії, зокрема після евентуальної перемоги над Росією.

В умовах систематичного і наполегливого змагання російської нації при допомозі комуністичної ідеї в її інтернаціональних шатах довести до побудови єдиної світової імперії, включаючи в неї спадщину західніх імперій — українська національно-визвольна ідея, як розривна сила всередині червоної імперії, у світovo-політичному розмірі, стала теж дієво бігуново-протиставною до російської універсалної концепції тюрми народів і людини. Одним словом, російська концепція черпала соки і оформлювалася на бурунах заперечення та протиставлення суверенному волевиявленню, українська ж концепція зростає на принциповому самоствердженні національного постулату.

На відміну від минулого змагу поміж імперіальними націями за поширення кордонів їхнього політично-економічного і мілітарного володіння, сучасні намагання російської імперіялістичної, месіяністичної нації йдуть у напрямі накинення іншим націям і людям російського ідеологічного образу життя в усіх його пло-

щинах включно з метафізичним, як засобу і методу оволодіння і панування над світом. Тому то ідеологічна боротьба в зовнішньополітичному аспекті виростає до ролі першорядного чинника у світовому змаганні, як це зі своїх позицій підкresлила червнева сесія ЦК КПСС в 1963 році. Для Росії це суттєвий елемент політичного, економічного, мілітарного змагу за опанування світу, що є безприкладним в історії новітніх часів. Таким чином у світovo-історичному перекрої стають одна проти одної дві концепції життя в боротьбі за бути чи не бути.

Незмінна суть Москви полягає в загарбуванні чужих територій, в духовому й фізичному винищуванні підбитих націй, в безсердечній асиміляції, в політичному, соціальному і економічному гнобленні поневолених націй. Основна мета її: довести всіми засобами і шляхами до нівелляції самих націй взагалі.

Проти знецінення ідеї нації і патріотизму, християнства і релігії взагалі, героїзму і ідеалізму в житті, при ідейному і моральному марзмі, стас на потребу антиматеріялістична, антиінтернаціоналістична, сперта на вартостях релігії, нації, людина як Богоподібного ества, революція духа і моралі у вільному світі.

Консеквенцію теж ідеологічної війни є нові методи і стратегія сучасної війни, яка характеризується т. зв. малими війнами, субверсивними, псевдогромадянськими, провокованими і підтримуваними чужосторонньою силою і здебільша її т. зв. добровольцями, внутрішньою диверсією п'ятих колон і компартій, погрозою масовим термоядерним знищеннем тощо.

В епоху термоядерної, абсолютної зброї повстанчо-партизанска стратегія (УПА) виявилася передбачливою проєкцією і позитивним інструментом політики, які спроможні унеможливити термоядерну війну при умові дооцінки збоку великорідженів Заходу, зокрема ЗДА політичних передумов — активного захисту означененої системи політичних ідей, співзвучних з прагненнями України й інших уярмлених націй і практичної всебічної підтримки революційно-визвольних рухів.

Посідання Москвою термоядерної збрії стало в її руках інструментом політики пресії і шантажу, як засобів добиватися систематич-

них поступок збоку ЗДА і вільного світу способом підсування альтернативи: знищенню або здача позицій.

Російсько-пейпінгський конфлікт створює на Рідних Землях пригожу психологічну ситуацію для розгортання революційної акції, яскравіше показує закордоном комунізм, як відміну російського імперіалізму, а з другого боку, в зв'язку з фальшивою оцінкою небезпеки, робить офіційні західні кола подагливішими супроти вимог Росії. При тому певна частина сил на Заході підтримує СССР заради спільноти боротьби з християнською цивілізацією Окциденту і його традиційними вартостями. У багатьох це не непорозуміння, але плянове сприяння СССР, з яким вони мають спільні цілі в боротьбі проти християнських націй, власне націй взагалі, тобто тих, що не хочуть бути чужими слугами, а хочуть розвивати свої сили в оперті на власні традиції, власну духовість, власну суверенітет.

Большевизм є твором *передусім* російського, а не китайського духа, є зброєю російської нації, а в Китаї є він лише зброяю вузької провідної верстви, яка, поруч аспірації на світовий провід комунізму, діє під тиском антиросійського комплексу китайських народних мас.

Чергова детронізація монізму плюралізмом в комуністичному світовому русі дає шанс його послаблення, але ліквідація його залежить від ідейного відродження, віри у вічні вартощі і від системи заходів, здійснюваних в ім'я національної і соціальної справедливості, в ім'я знищення мілітарного, економічного, та політичного його центру (світового комунізму) — російської потуги, що приведе також до упадку комунізму і на китайському материкові. Росія бо була загрозою для світу ще поки прийшов комунізм до влади в Китаї. Реальна альтернатива до червоно-китайського режиму лежить у скріпленні революційних сил через десант військ з Тайвані.

Означені акценти в ідеологічній частині спору скорегують, як показала червнева сесія ЦК КПСС, перецінювання ваги посідання абсолютної зброї Москвою в користь ще більшого скріplення ідеократичного аспекту війни Москви проти вільного світу.

Той факт, що Пейпінг наголошує вагу національно-визвольних рухів по цей бік залізної заслони, всупереч московському акцентові на комуністичні рухи, виявляє доволі прозоро страх Москви перед розривною силою національно-визвольних рухів в її імперії, що є таки колосом на глиняних ногах. Очевидно при тому Захід повинен вести відповідну політику.

Заборолом проти евентуального біологічного тиску інших націй і рас може бути не тюрма народів, бо в'язні за ніяких умов не оборонятимуть тюрми, а союз вільних, незалежних держав при всебічній підтримці інших, також ймовірно, загрожених.

Ідея самовизначення народів в сенсі права кожного народу на національно-державну незалежність і відділення від імперіального центру, права скріплених плебісцитом крові, а не надуживаного дискредитуючими націю непередрішенськими формулами паперових плебісцитів під наглядом чужих багнетів з метою самовизначення без відділення — ця ідея стає панівною в нашій добі.

Бож при сучасних облудних формулах і підступних діях у міжнародній політиці не існує суверенності, незалежності націй без їхнього відділення від колоніяльного, імперіального центру.

На тлі такого світового укладу про нашу зовнішньополітичну діяльність можна найкоротше зауважити, що вона почала в останньому десятиріччі переходити систематично з зовнішньополітичної пропаганди в площину міжнародної політики.

(Продовження в чергових числах)

**ХІ-та ЗУСТРІЧ - ЗДВИГ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ І КАНАДИ ВІДБУДЕТЬСЯ
1 – 2 СЕРПНЯ Ц. Р. НА ОСЕЛІ КИЇВ БІЛЯ ДІТРОЙТУ. ЗАКЛИКАЄМО ДО
ЧИСЛЕННОЇ УЧАСТИ.**

B. Нестергук

МОСКВА В НАСТУПІ

(Огляд політичних подій на еміграції).

Москва, зрозумівши значення і силу протидії української політичної еміграції в нищенні українського народу і в поході комунізму на підбій світу, у самих таки початках повела проти неї посилений наступ.

Чотири етапи московського наступу

У наступі Москви на українську політичну еміграцію можна відрізити такі чотири етапи:

Перший етап мав на меті фізичне знищення української політичної еміграції. На цьому етапі, який тривав від упадку гітлерівського райху в 1945 році аж до половини 1947 року, Москва завдала українській еміграції найбільше дошкульних втрат. Покликаючись на таємні клявзулі Ялтинського договору, вона дістала військову допомогу від окупантійних владей американської, англійської та французької зон і насильно депортувала цілі табори емігрантів, а на тих, що жили поза таборами, узброєні банди енкаведистів влаштовували справжні лови. Щію насильницькою акцією Москва знищувала емігрантів таки поза межами СССР або вивозила їх до концентраційних тaborів.

Другий етап пішов т. зв. дипломатичним шляхом, тобто Москва через своїх дипломатичних представників, уживаючи навіть погроз, намагалася переконати уряди різних держав, щоб вони не давали дозволу на в'їзд політичним емігрантам, бо це, мовляв, воєнні або кримінальні злочинці, нероби, спекулянти, збоченці тощо. Крім цього Москва використовувала ОН як форум для своєї оскаженілої пропаганди проти політичної еміграції, зокрема української як найсильнішої і найкраще зорганізованої групи. Усі ми ще добре пам'ятаемо злісні напади на українську політичну еміграцію тодішнього представника СССР при ОН, Вишинського, який у своїх виступах використовував статті, вміщувані в українській т. зв. демократичній пресі.

На третьому етапі Москва намагалася роз'єднати українську еміграцію при помочі своїх агентів, які, на жаль, діставали легкий доступ

до різних політичних організацій. І тут вона старалася загострювати її поглиблювати релігійні, територіальні і політичні різниці серед української еміграції, от хоч би згадати поділ на православних і католиків, „східняків” і „західняків”, націоналістів і демократів, старих і нових емігрантів. Особливо провокативною була афера проф. Петрова, якого „бандерівці замучили на смерть”. Цією афорою большевики мали на меті скомпромітувати її морально знищити серед української спільноти і перед чужинцями українських націоналістів-революціонерів, які, мовляв, стосують убивства сути проти своїх політичних противників. На поборювання і вияснювання цієї афери витрачено багато часу і енергії, що зв'язало сили української еміграції на внутрішньому відтинку, замість обернути їх на поборювання Москви. На тому ж етапі Москва стосувала і політичні скрітовбивства, от хоч би згадати передусім убивство сл. п. Провідника Степана Бандери і д-ра Лева Ребета.

Коли ж усі ці засоби боротьби проти української еміграції не принесли сподіваного успіху, Москва змінила свою тактику і з жорстокого агресора обернулася на облудного виразника і захисника інтересів українського народу. Тож тепер ми є свідками і об'єктами нового наступу, який тим небезпечніший, що попередня тактика наступу Москви обурювала і гнівилася, а тим самим змушувала до протидії, а теперішня нібито не вимагає протидії. В етері і в пресі залунали привабливі голоси московських сирен в українській мові, які закликали вертатися на батьківщину, а коли ті заклики не мали успіху, тоді Москва застосувала тактику „уроблювання” еміграції, розраховану, якщо не на колаборацію, то бодай на приспання її чуйності, невтралізацію. То ж до речі буде близьче приглянутися цій тактиці нового наступу.

Советська Україна — „самостійна держава”.

Московський окупант України, знаючи, чому ми стали емігрантами, тобто, щоб боротися

за незалежність України, повів серед української спільноти на чужині пропаганду про „великі досягнення” України „в союзі з братнім русским народом” (читай катом України). Згідно з цією пропагандою Україна, з недорозвиненої сільськогосподарської країни стала модерною промисловою країною. Вона, мовляв, має можливість плекати свою власну культуру, свої театри, літературу, пресу, мистецтво, а найбільшим досягненням України і доказом її „самостійності” є те, що вона має свого представника в ОН. Як на ділі виглядає „буйний розквіт” української культури тим, що жили під московською окупацією або тим, що вміють читати советську пресу, аж надто добре відомо. Українська ж місія в ОН, як кожний знає, це не представництво „самостійної” України, але ще один голос Москви, який ніколи не був, не є і не буде інший від того, що його висловлює Москва.

На жаль, мусимо ствердити, що московський підступний наступ, розрахований на приспання чуйності і невтралізацію української еміграції, знаходить сприятливі умови внаслідок становища, яке займає Державний Департамент і т. зв. серйозна преса в ЗДА до поневолених Москвою народів, а зокрема українського. З одного боку п. Раск заявляє, що Україна це „історично невідлучна частина Росії”, а більша частина американської преси, якщо її згадує Україну, то як одну з провінцій московської імперії (дивна неконсеквентність цієї преси: українського народу немає, але погроми роблять українці), а з другого боку Хрущов при різних нагодах говорить про Україну як „союзну республіку”, і московська преса українською мовою наголошує „самостійність” України, покликаючися на те, що Україна має своє представництво в ОН. Однак Державний Департамент глухий на молитви про Україну, що їх кожного року проводиться в Сенаті та Конгресі і ігнорує від кількох років відновлювану декларацію Тижня Поневолених Народів, бо для нього існує лише велика неподільна Росія. Така політика напевно не в інтересі американського свободолюбного народу і не згідна з його традиціями.

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

Інші хитроощі московської тактики.

Треба признати, що Москва є майстром у доборі різних засобів для „уроблювання” української еміграції.

Зразу пішла барабанна пропаганда про лібералізацію московського режиму (т. зв. від-ліга), мовляв, влада енкаведистів вкорочена, а свобода слова знаходить свій вияв у відважній критиці в советській пресі. Зайво тут доказувати фіктивність тих тверджень, бо й раніше советська преса критикувала (горезвісна советська критика і самокритика) поодиноких людей, але ніколи не критикувала самого режиму і комуністичної партії. Цього вона не робить і тепер, бо й далі на їх сторожі стоять кримінальний кодекс із його статтями про контрреволюційну пропаганду. Щож до вкорочення влади енкаведистів, то можна сказати, що без терору московський режим був би повалений в дуже короткому часі.

Далі, наче з рогу достатку посилалися різні советські делегації й туристи з України, а з іншого боку Москва почала давати дозволи на подорожі туристів по СССР, хоч із різними обмеженнями. Ці туристи стали писати різні ревеляційні репортажі, одні вихвалюючи московський режим на Україні, інші чорними барвами малюючи дійсний стан, а ще інші вибілюючи і спростовуючи критичні завваги.

Вершком майстерності була московська підступна акція в справі будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні для вшанування 150-річчя з дня народження генія України. Коли дипломатичний протест і різні закулісові дії проти будови цього пам'ятника не увінчалися успіхом, Москва заінспірувала „Слово до українців” українських діячів культури, які запропонували свою участю у відкритті пам'ятника. Не трудно собі уявити, що сказала б і як повелася б така делегація під час цієї великого значення імпрези. Треба ствердити, що московська хитра акція знайшла підтримку в українських „прогресистах” і частині українських „тоже націоналістів”.

Одним із засобів московської тактики „уроблювання” є особисті контакти московських представників із поодинокими емігрантами, а також доповіді тих представників на запрошення українських організацій, от хоч би згадати

Д-р Михайло Кушнір

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ І ЕВРОПА

I

Коли намагаємося окреслити, з християнського становища, націоналізми нехристиянського типу в Західній Європі, мусимо ствердити, що вони були самі по собі певного роду ерессю, — були одним із „ізмів”, одним із напрямків, зроджених у добі блокання людської думки, починаючи від часу реформації, а ще більше від часу народження раціоналізму. Вони мали посередній вплив на виникнення гітлеризму і фашизму.

Але ці націоналізми нехристиянського типу мали в собі дуже сильне ядро правди. Цим ядром правди було передусім зрозуміння значення нації (як чогось куди важливішого від одиниці чи суспільної клясси), і була критика клясових, ліберальних і індивідуалістичних доктрин, критика марксистського й масонського інтернаціоналізму, врешті розкладових первнів, що розсаджували життя націй, між іншими також критика ролі таких сект, як масони, ролі міжнародного, анонімового капіталу і його власників.

Ерессю в тих націоналістичних рухах було, поперше, обожування нації і визнання її найвищим добром, понад яким уже немає нічого вищого. А подруге, переважував у них погляд, що політика є понад етикою, і що в службі нації все дозволене. Конфлікт цих течій з католицькою доктриною виявився найперше в факті затаврування Церквою доктрини французького націоналізму, сформульованої Карлом Мора. А опісля в зловісному жніві, що його дав ідейний посів цих течій на ґрунті фашистських нацистських рухів, які стали, по комунізмі, найбільш деструктивною духововою і політичною силою в Європі.

Найбільш характеристичними з-посеред націоналістичних течій в Європі є французький і італійський націоналізми.

Коли ми приглянемося близче французькому й італійському рухам, що прийняли назву націоналізму, то побачимо, що постав він з того самого джерела, що й український націоналізм, і що витягав свої виснов-

доповідь „товариша” Кочубея на запрошення Українського Студентського Клубу в Ньюарку чи „товариша” Кизі в Тавн Голі.

Реакція української еміграції.

Загал української еміграції, а зокрема українські націоналісти-революціонери, зразу зрозуміли суть нової підступної акції Москви, розрахованої на те, щоб залиучити до співпраці українську еміграцію в здійснюванні московських імперіялістичних задумів, або бодай спараплізувати діяльність еміграції, мовляв, немає потреби поборювати „радянську” Україну, що її Москва впровадила в ОН, бо це було б допомогою тим західнім демократіям, які не хотять визнати України, як окремої нації. Національно наставлена українська преса зразу ж зааллярмувала українську спільноту про небезпеку.

Однак, на жаль, частина української еміграції дала себе обманути, і свідомо чи несвідомо допомагає Москві вести розкладову акцію. Свою шкідницьку поставу ці емігранти виправдують тим, що сьогодні, мовляв, переговорюють із Москвою уряди вільних держав, нав'язують із нею співпрацю та ведуть культурний обмін (читай: обман), тож і нам, українцям,

треба рахуватися з „реалітетами” та нав'язувати зв'язки із „самостійною” Україною. Супроти тих, що поборюють цю шкідливу акцію, вони вживають таких запозичених із московського репертуару слів як тоталісти, терористи (наприклад, вигуки на „імпрезі” в Ньюарку: „Не вгнемося бандерівському теророві”, або „Геть із бандерівськими горлорізами”), хоч самі вживають терору і сили, насильно випроваджуючи зі залі тих, що не погоджуються з ними. Одним із найсильніших аргументів, що його вони вживають на виправдання своєї шкідницької акції, є свобода слова, яку, до речі, самі безкарно надуживають. Правда, ніде в світі немає такої свободи слова, як у ЗДА, але й тут не вільно писати і публічно пропагувати порнографії, закликати до насильницького повалення уряду чи заохочувати до злочинності, а винних у надуживанні свободи слова притягають до кримінальної відповідальності. Тим більше і ми не можемо толерувати акції, яка йде на шкоду визвольним змаганням українського народу, а такою акцією є намовлення не поборювати окупанта України Москви і визнавати за законний уряд, призначений Москвою, бо він є лише знаряддям большевиків у нищенні українського народу.

ки з таких самих передумов; і що він так само поставив собі ціллю видобувати якнайбільшу енергію з народу для боротьби за його існування і могутність.

Мало дотепер задумувались над тим, чому він доконав таку велику працю в ділянці поглиблення національної думки і розгорнення своєї ідеології, чому зужив стільки зусилля для узасаднення своїх змагань.

Ця річ представляється досить просто: протестантські краї не потребували такого руху. Реформація у своїй істоті була розпутанням егоїзму, що панував у тих народів, які зірвали з Римом, зорганізуванням їх енергії для безоглядної, неперебірливої боротьби з іншими народами. Найкращою ілюстрацією цього була боротьба Англії, що намагалася знищити потугу католицької Еспанії, підтримуючи піратство в тих роках, коли між обома державами формально панував мир.

Це, на мою думку, було одною з причин політичної переваги протестантських народів над католицькими. Щойно коли ця перевага стала очевидною і для кожного безсумнівною, щойно наприкінці XIX стол. виникає серед католицьких народів рух, що намагається дорівняти протестантам у боротьбі. Тому саме бачимо цей рух у католицьких краях і в Україні, і тому цей рух вкладає стільки енергії в узасаднення своїх змагань, у створення національної політики, бо дух цих суспільств не був приготований до створення і приняття засади національного егоїзму, бо був цій засаді противний.

Коли визнати націоналізмом стосування засади національного егоїзму і розділу між етикою приватного життя та політичного життя в практиці, то в такому випадку треба визнати, що найбільш націоналістичними народами є протестантські народи, — ті народи, які стосували супроти інших народів (або супроти примітивних племен, наприклад в Австралії чи в Південній Африці) засаду „авсроттен” і які збурили єдність Європи, будуючи все своє життя на засаді брутальної боротьби кожного народу за перевагу, панування і багатство, а навіть своє релігійне життя сперли на відрубності і суверенності „національних церков”. Але коли йде про сформулювання доктрини національного егоїзму, як теоретичної засади, то доконали цього католицькі народи й Україна. А будь-що-будь чимсь цілком іншим є роблення гріха в практиці, від гоношення, що гріх не є гріхом.

Націоналізм старого типу був у своїй істоті ерессю і незабаром зайшов, у деяких принаймі своїх відломах, у конфлікті з церквою. Однак — особливо в початковому періоді — саме католики численно ставали під його прапори. У Франції, наприклад, становище націоналістичного руху, оформленого Карлом Мора, поза католицьким табором, було процесом, який не доконався відразу і який мав усі познаки глибокого й болісного духового розриву.

Це виникало з того, що в націоналістичній доктрині, побіч первнів помилки, був стрижінь слухливості — і католицькі маси, а навіть критичні і вироблені католицькі уми, це відчували. Ця доктрина протистав-

лялася індивідуалізмові й класовому егоїзму, протиставлялася лібералізмові, протиставлялася інтернаціональним течіям, наказувала служити народові, вимагала посвяти і готовості до жертв, вимагала національної дисципліни і солідарності. Все те було чесне і здорове — і все те промовляло до почувань і до розуму чесних і здорових елементів. Також і національний егоїзм, доки він втримувався в допускальних межах, доки говорив, що масмо обов'язок боротися за добро батьківщини і боронити це добро, так більш-менш, як батько родини має обов'язок боротися за добро своєї родини і це добро боронити проти несправедливих зазіхань, — був чинником, який промовляв до здорового розсудку найчесніших мас. Зернятко блуду, що крився в гітлеризмі і фашизмі, не було з початку надто видне. Мусіло проплисти багато часу і виникнути багато фактів, поки це зернятко розрослося у велике дерево зла.

Ян Рембелінський, польський історик, пише в „Історія Польщі” (том I, Середньовіччя, Лондон, 1948, стор. 178), що „націоналізм є, до речі, не об'явом фізіології, але радше об'явом національної патології”. Бо він — „неначе сигнал, яким національний організм реагує в обличчі небезпеки своєї смерті і загладі”. А „нарід... щасливий і нормальний зовсім не знає про те, що існує, і з моментом, коли починає усвідомлювати цей факт... це є доказом, що його буття, його існування загрожені”.

Але з цим поглядом не можна погодитися. Це правда, що національні почування виявляються найсильніше в момент загрози. Це правда теж, як пише Рембелінський, що національне почування приховує в собі небезпеку звиродніння в національну гордість: „Коли людина цілком посвятиться своїй батьківщині, коли служить їй так, що в цій службі „спалюється” і нічого поза її добром у своїй дії не бачить — тоді на цьому вершку старовинної поганської чесноти чекає на неї ще спокуса чисто духовна: націоналістичної гордості. А в тім, що не є навіть особиста гордість: особисто людина може залишитися якнайбільш покірною, почувати себе тільки „слугого слуг” свого народу і для себе самої не прагнути жадного вивищення та похвали. Але вона горда зі свого зв'язку з народом, єдности з ним, горда зі свого народу в стосунку до інших народів. І ця гордість пережирає, травить її діло, даючи їй наслідки, зворотні наміреним.”

Все це правда. Але те, що гріх націоналістичної гордості існує, і що легко попастися в цей гріх, — це ще не доказ, щоб любов батьківщини і віддання себе в її службу — не було в своїй істоті чеснотою. Так само присвячення себе виконуванню родинних обов'язків, підставою яких є заповідь: „Шануй батька свого і матір свою” загрожує деколи небезпекою власті у гріх родової гордості — але це не доказ, щоб любов до родини і праця для її добра — мали б бути з природи злою річчю. Не тільки родина, загрожена хворобою, смертю чи іншими нещастиями, але також „щаслива і нормальна” родина знає, „що існує”,

і „усвідомлює цей факт.” І те саме з народом, з нацією. Тому доктрини, точкою виходу яких був ідеал любові до батьківщини і служби батьківщині не були злі і піклілі від природи, але в них наступило з часом звиродніння і викривлення здорової думки.

Вони не могли дійти до цілковитої правди, бо не мали християнських підстав. Вони народилися в XIX стол. і були пронизані матеріалістичним світоглядом, панінім в атмосфері того століття. Але певне те, що вони поволі перейшли б еволюцію, яка переформувала б їх у християнському дусі, коли б не те, що їх розвій звихнула катастрофа. Цією катастрофою було виникнення в Європі нового явища — фашистівських рухів.

Націоналістичні рухи у Франції і Італії мали великий вплив на життя французького й італійського народів, але вони не витворили політичної сили, яка виявилася б в органах виришальних у керуванні державного. У французькому і італійському парламентах, а тим самим і в урядах, націоналізм не був представлений. Натомість він мав великий посередній вплив на життя обох країн. Перед 1914 роком широкі маси обох народів, як і їх інтелектуальні еліти, думали вже в значній мірі категоріями, сформульованими в кузні націоналістичних течій.

Перша світова війна, коли йдеться про Францію і Італію, відбулася у великій мірі під пропорами націоналізму. Французький вояк, який тоді так по-геройськи бився і який так жертвоно гинув, міг раніше, як вибoreць, голосувати за радикальні і соціалістичні кандидатури, але своєго вояцьку поставу він завдячував — поза вродженими й інстинктовими почуваннями любові до батьківщини — радше впливові ідей і настроїв, що розповсюджувались тоді по всій Франції, променюючи з осередків думки Мора, Бенвіл і тих, що організували маніфестації для вшанування Жанни д'Арк і проповідували ідею привернення Метцу і Шtrasбургу, — ніж класових, ліберальних інтернаціональних ідей. Так само й італійський народ, коли взяв участь у війні під гаслом привернення Тріесту, Фіюме й Триденту, то тому, що домінуючий вплив на його почування в 1914 році мали націоналістичні ідеї, що виходили зі школи Коррадіні.

Коли Франція відіграла в першій світовій війні таку видатну й вирішальну роль і коли також Італія відіграла в ній таку велику роль, то це тому, що ними духовно заволоділи ідеї націоналізму. Але ці ідеї не оформилися в політичній силі. Також і по війні обома країнами політично володіли: лібералізм, соціалізм, консерватизм ліберального типу і — трохи — християнсько-супільні рухи. Націоналістичний напрям був політично слабим — особливо тому, що під час війни згинули найсильніші індивідуальності. Отже, націоналізм почав підсвідомо склачатися до тенденції зреагувати з самостійної політичної ролі й обмежитися завданням запліднювати своїми концепціями тих, що мають політичну силу.

Саме тоді з'явилася в Європі нова сила, яка не мала власної політичної концепції й ідеології, але яка

розпоряджала політичною потугою. Цією силою був фашизм. Він народився в Італії, але незабаром і в інших краях знайшлися його наслідувачі або з'явилися споріднені з ним сили. Він виводився з соціалізму і ніс у собі сильний подих соціалістичної думки й практики: матеріалізм, уміння організувати маси, нахил до брутальної, безоглядної боротьби, антитрадиціоналізм і тенденцію спиратися на пролетаріят. Але в своїх змаганнях він був реакцією проти соціалізму. Він протиставився боротьбі клясів і протиставляв права збріноти — і обов'язки супроти збріноти — правам клясів та одиниць.

Фашизм не мав ідеології, — він не був інтелектуальним але був рухом практичних діячів і потребував ідеологічних сформулювань. Ці сформулювання дав йому націоналізм. Італійський націоналізм розплівся в фашизмі. Цього не сталося з французьким націоналізмом, бо у Франції не було фашизму, але з ним сталає ще більша річ. Коли вибухла друга світова війна, яка побіг прикмет політичної війни (народів проти народів) мала також прикмети ідеологічної війни (фашизмів проти напрямків старого типу: лібералізму і соціалізму), французький націоналізм склиявся своїми симпатіями до табору фашістів, тобто до ворогів батьківщини — і таким чином скомпромітував себе ще більш політично ніж ідеально.

Фашизми не були в своїй істоті споріднені з націоналізмом. Вони ставили своїм ідеалом не націю, а державу. Замість розвивати національне життя шляхом децентралізації, що було ідеалом націоналізмів, вони душили його тотальною системою. На місце нації-родини поставили механізм-державу, яка стала великою тюromoю, з прикметами, що під багатьма оглядами пригадують прикмети марксистської держави, створеної в Советській Радії. З націоналізму вони зачепнули в суті речі небогато: деякі аргументи й клічі. Крім цього, найбруталініший з фашизмів, німецький, був ідеально запліднений не націоналізмом, а расизмом і знов таки на ньому відбився вплив соціалізму, що було зафіковано вже в самій назві: націонал-соціалізм.

Але, не зважаючи на це, фашизми своїми перемогами і своєю поразкою потягнули за собою в загладу також і націоналізми. Не тільки тим, що скомпромітували їх фактом співпраці з ними, фактом перемішання людей і втримування разом фронту проти спільніх ворогів, а також — і то передусім — тим, що підняли зернятко зла, що містилося в націоналізмах, і розвинули його до монструальних розмірів. Те, що було раніше тільки небезпечним зародком ересі, яка могла колись розвинутися або й не розвинутися — те, що викликало вправді, як у випадку французького націоналізму, натаврування Риму, але не було доступне, як небезпека, розумінню мас, — те стало очевидним злом навіть в очах найширших мас.

Націоналізми зідентифікувалися з фашизмом і потонули разом з ним. В консеквенції вони зарівно затратили свою власну індивідуальність і покотились шляхом еволюції, яка, замість визволити їх від пер-

вня зла, що крився в них, цей первенець побільшила. Націоналізми стали більше ерессю, ніж були нею раніше, а це стало в добі, в якій цілий світ інстинктивно розуміє, що рятунок у навороті до християнства. Загляда націоналізмів, у їх дотеперішній нехристиянській формі, с невідхиленою.

Франція, Італія, а разом із ними також і деякі інші країни, практично беручи, не мають уже націоналізмів. І тому душами владіють, поза комунізмом, християнсько-супільній рух і соціалістичний рух. А також нова, нескомпромітована форма фашизму, в постаті, яка не має власної ідеологічної доктрини й с тільки організацією практичної акції — Рух де Голя.

II

Майже в усіх краях Європи націоналізми впали. Впали, бо небули християнські, або були замало християнські. Є тільки один край, в якому те, що треба назвати націоналізмом, не впало, але, навпаки, є домінуючою силою. Цим красем є — Україна.

Український націоналістичний рух є, безсумнівно тією силою, яка тримає стерно душ в українському народі. Він виявив себе також практичною силою, коли проти волі німецького окупанта, перед збройною силою якою схилила голову ціла Європа, заманіфестував своє становище Актом Відновлення Української Державності 30 червня 1941 року, і, як виконавець цього акту, зорганізував і виставив до вороб'ї за волю України — Українську Повстанську Армію, а в дальшій консеквенції довголітньої і затяжної боротьби покликав до життя Українську Головну Визвольну Раду. Український націоналістичний рух не тільки відіграє могутню роль в українському політичному житті, але він надає також напрям світоглядові українського народу. Не тільки помірковані клясові напрямки, особливо клясово-селянський напрямок, але навіть комунізм, законом мімікрії, одягають зовнішню національну шату та підпиваються під націоналізм.

Український націоналістичний рух є старим рухом, куди старішим від французького, італійського й інших націоналізмів. Датою скристалізування основ політичної ідеології можна вважати рік 1845-ий, коли Т. Шевченко написав своєго містерію „Великий Льюх”, датою постання першої української політичної організації, що стала на засадах української націоналістичної ідеології, Братство Тарасівців — рік 1891-ий, датою постання першої української політичної партії, що станула на виразно самостійницькі позиції, Революційної Української Партиї, рік 1900-ий. Впродовж цих більше як шістдесятьох років свого існування український націоналістичний рух доконав різноманітні й велическі речі і плив дуже широким нуртом. Він доконав великих речі в політиці, а етапними точками цієї дії було: створення легіону Українських Січових Стрільців, зав'язки української збройної сили, Загальної Української Ради, політичного провесду галицьких та буковинських українців, створення Союзу Визволення України, визнаного Німеччиною й Австро-

Угорщиною політичним представництвом наддніпрянських українців під час першої світової війни, а далі видатна роль в творенні Української Держави і в боротьбі за неї в роках 1917-1921, потім створення Української Військової Організації й Організації Українських Націоналістів, боротьба за незалежність Карпатської України і кульмінаційна точка цього етапу — Акт Відновлення Української Держави й організація Української Повстанської Армії для боротьби з окупантами українських земель та створення Української Головної Визвольної Ради й Антибольшевицького Бльоку Народів, як виразника української націоналістичної концепції визвольної політики.

Український націоналістичний рух мав і має велический вплив на українську культуру: не наголошує його великої ролі в українській науці, особливо в ділянці історії і літератури, економіки, права, антропології, він витиснув глибокий слід і в українському письменстві. В протиставленні до французького й італійського націоналізмів, український націоналістичний рух брав завжди чинну, самостійну участь в політиці й відігравав в політичному житті чолову ролю. Цей рух, який існує так довго, розгортає таку всесторонню діяльність і був чисельно такий могутній, мусів, очевидно, переходити різні фази й мати різні відмінки. Він бував з'єднаний з християнським світоглядом повніше або менше повно, але в кожному разі ніколи не впав у спесь. А в останньому чвертістолітті він став уже остаточно на християнському ґрунті, рішучо й ясно.

Український націоналістичний рух народився серед генерації, що дихала атмосферою доби позитивізму. Це тавро позитивістичного думання початково, слідне на українському націоналістичному русі. Небезпека піти в цьому самому напрямі, що й французький та італійський націоналістичні рухи, це значить у напрямі поганського визнання народу абсолютним добром і звільнення нації з пут етики, що зобов'язує одиницю — впродовж деякого часу існувала.

Але український націоналістичний рух з кількох причин не міг відійти від основ християнського світогляду.

Поперше, люди, які його творили — це були люди незвичайної моральної вартості, беззастережно чесні, сповнені любові до батьківщини та почуття обов'язку й відповідальності, що походили з глибоко релігійних родин, які презентували найосновніші й найчистіші українські традиції, це значить традиції народу до глибини християнського. З природи речі, вони мусіли інстинктивно навертати до того, що було довічним змістом українського життя, а саме — до основ християнського світогляду й християнської етики.

Подруге, український націоналістичний рух, який не був концепцією якоїсь дрібної, інтелектуальної еліти чи інтелектуального гетта, але був течією, що охоплювала переважну більшість народу й сягала від умових, культурних і політичних вершків в найширші народні маси, мусів, з природи речі, відповідати інстинктивній поставі народу і в сформульованнях своєї ідеології давати вираз його збірним змаганням.

А український народ є християнським народом. Поза Єспанією немає другого народу в світі, який був би таким до глибини християнським, як ми. А історія нашої батьківщини, її довговікова боротьба в обороні християнства є цього безсумнівним доказом.

Французький націоналізм зайшов у конфлікт з католицькою церквою, бо репрезентував змагання народу, сильно і від віків підмінованого антикатолицькими струями. Італійський націоналізм репрезентував змагання народу, в якому певного роду скептицизм є будь-що-будь маркантиною національною прикметою, а традиції опору супроти церкви є сильні. Український націоналістичний рух є виразом змагання і світогляду народу, що є наскрізь християнський. Це вияснює існуючі різниці.

Протягом ряду літ наростило нове покоління українських націоналістів, що стояло рішучо на релігійному ґрунті, щораз свідоміше, чинно й безкомпромісово християнське. Впродовж ряду літ доконувалися також процеси змін у старому поколінні, яке щораз чіткіше підкреслювало християнську основу українського націоналізму.

Еволюція, що ще розгортається, і нові завдання, що виринають, покладають на український націоналізм великі обов'язки. Український націоналістичний рух мусить виконати велику й глибоку внутрішню працю, щоб дарешти внутрішньо перетворитися, щоб стати під кожним оглядом на висоті завдання, щоб устерегтися від небезпеки і звихнень, які можуть йому загрожувати. Український націоналістичний рух є, коли йде про число, могутнім рухом, отже очевидно, що в його нутрі можуть бути різні тенденції і різні люди. Однак ті розбіжності не можуть іти так далеко, щоб вони могли поставити загальний непрям розвитку цього руху під знаком запитання. Не може бути в українському націоналізмі місця ані на поверховість і яловість в ідеологічній ділянці, ані на моральну поблажливість у справах, що стосуються християнської етики, ані на духове скостеніння що веде до пересунення центру ваги з живого, пульсуючого життям ідейного нурту на формальний і сухий апарат організаційної машини. Часи позитивізму давно минули. Дещо з того, що сорок років тому мало певне значення, що було невідхильним наслідком тодішнього ферменту думки або нормальним виразом тодішніх понять, сині, в добі апокаліптичних протиленств, коли все, що літепле, гине, а застається тільки те, що є явно зло й явно добре — неможливістю.

Український націоналізм доконав велителенську еволюцію і мав могутній, творчий і спасений вплив на життя української нації. Було б, однак, хованням голови в пісок, коли б ми твердили, що вже нічого не залишається до зроблення, що ідеал вже осянгений, що конечна еволюція вповні доконана, що не загрожують ніякі небезпеки і що навіть не було жадних небажаних вагань і наворотів.

Не сумніваюся, що завдяки внутрішній силі, споєності і здоров'ю цього руху все, що може його розвиток послабити або опізнати, а його ролю пменшувати і викривлювати — він зуміє успішно побороти.

Знаменом української нації є християнський націоналізм. Є ідеологія, яка народилася, розвивалася, дозрівала й кріпшла впродовж шістдесяти літ, але яка своєю істотою живе в тисячолітніх ідейних традиціях українського народу. Змістом цієї ідеології є служба нації — але нації, яку не вважаємо за абсолютноне добро, але яка творить так, як родина в суспільстві, клітину в більшій цілості, якою є християнський світ і на християнських підставах побудоване людство.

Мені здається, що певного роду призначенням українського народу є розповсюднити в Європі цей спосіб думання і цю політичну ідеологію. І що саме ця ідеологія є в Європі ідеологією майбутності.

Європа перебуває в добі великих змін хаосу. Цей хаос виявляється, між іншим, у крайній суперечності напрямків і ідеологій, які приходять в ній до слова.

Це недавно ми були свідками поширювання в Європі напрямків, що проголошували засаду нічим не злагодженого національного чи державного егоїзму, або навіть — расового. Сьогодні — Європа живе під знаком уніфікаційних течій, що хочуть знівелювати її життя під один шаблон і позбавити незалежності її народі; течій, які проголошують не тільки СРСР Союз, що під кличем советського федералізму змагає до встановлення диктатури Москви, але які родяться теж і на Заході. Пропагується встановлення загальноєвропейського парламенту, вибраного в загальному голосуванні, дискутується проблема зренчення європейськими народами суверенності в таких справах, як національна оборона, закордонна політика і валюта, це значить у всіх справах, що рішають про незалежність.

Цілковите розбиття Європи на атоми держав і народів, які керуються своїм егоїзмом, було б шкідливе. Єдність Європи є конечною річчю. Але посунення цієї єдності надто далеко було б теж незвичайно небезпечною і шкідливою річчю. Загальноєвропейська наддержава чи то в советському, чи в не советському стилі, була б таким самим нещастям, як панування в Європі крайньої засади егоїзму і боротьби за існування.

Майбутнє Європи вимагає чогось зовсім іншого, Вимагає привернення давньої родини християнських народів. Родини народів, яка, конечно, європейську єдність погодила б із свободою і з відрубним, незалежним життям кожного народу зокрема.

Тільки християнський націоналізм — національна ідея, сперта на підставі християнського світогляду і на свідомість загальноєвропейської єдності — може довести до здійснення цього ідеалу.

Кожна сильна суспільність міцна твердим моральним законом, що над нею панує, якого живим символом і прикладом є її правляга верства.

(Д. Донцов: Дух нашої давнини)

С. Галамай

ЩЕ ПРО СОВЕСТЬСКИХ ФІЛОСОФІВ

В логічному пов'язанні з статтею Іполіта Талана „У розмовах з совєтськими філософами”, вміщеної у „Віснику” за травень ц. р., по даю деякі додаткові інформації про, так би мовити, „всесоюзного значення” філософів, про київську конференцію на тему філософічних проблем мікрофізики, про участь совєтських філософів у ХІІІ Міжнародному філософічному конгресі і ін..

Починім з журналу „Вопросы Філософії” ч. 7 за 1963 рік, з якого довідусьмо, що „декілька місяців” перед тим відбулася в Києві конференція на тему філософічних проблем

ВОРОГ В СЕРЕДИНІ АБО ДИР. ФБАЙ ПРО ІНФІЛЬТРАЦІЮ КОМУНІСТІВ СЕРЕД МОЛОДІ КОЛЕДЖІВ

Зовсім незалежно від статті в „Віснику” п. н. „Мобілізація п'ятої колони” (гляди число за квітень ц. р.) відомий американський журналіст написав в почитному журналі „Ю. С. Нью анд Ворльд Репорт” (4 травня ц. р.) статтю п. н. „Ворог в середині наших брам”. Автор статті, п. Давид Лоренс спирає свої міркування на рапорті директора Федерального Бюро Інв., Е. Гувера перед комісією Конгресу. Комуністична партія в цій країні не тільки черпає свої фінанси з СССР, стверджує Гувер, але також поробила заходи і нашла дороги до молоді каледжів і до інших молодечих організацій. Впродовж 1963 року найвищі керівники комуністичної партії зорганізували 45 виступів перед університетською молоддю в академічних кампусах на просторі між стейтами Мейн по Каліфорнію. Для комуністичної партії контакти з молоддю настільки важливі, що їхні керівники не заважаються поїхати всюди, тобто і в найдальші місця, щоб тільки зустрітися з молодими студентами і то навіть тоді, коли група була б і дуже невелика.

Значення, яке прив'язує Росія до комуністичної партії Америки і доказ на те, що СССР здецидувався утримувати комуністичну партію, вести її в такий спосіб, щоб зробити з неї постійну небезпеку для Америки лежить в тому, що впродовж 44 років Росія фактично керува-

мікрофізики. Учасниками з'їзду були 300 фізиків і філософів УССР, а також „гости” з Москви. Ленінграду та Мінська. Спонсорувала цю конференцію, між іншими, Наукова Рада Академії Наук СССР в ділянці „Філософічні питання модерних наук”. Здається, що така установа виступала тут вперше. Інтерес викликає дискусія над концепцією матерії. В цьому контексті варто пригадати, що вже давніше про антиматерію доповідав нам в Америці проф. В. Калина. Звичайно, я не дошукуюся зв'язку поміж викладом проф. Калини і, наприклад, Петрушченка в Києві прямо тому, що замало знаю про це.

Отже згаданий Петрушченко (подаю за англійськими джерелами — С. Г.) домагався точної точної філософічної дефініції понять матерії, антиматерії і піль (поле). На його думку, пізнанева, точніше епістемологічна дефініція (епістеме — знання, логос — наука, отже галузь філософії, що досліджує виникнення, структуру, методи і важливість або обґрунтованість) матерії потребує онтологічного доповнення (онта — існуючі речі, логос — наука, отже теорія буття), при чому таким способом виявилася б здатність матерії бути причиною якогось наслідку.

З другого боку Копнін (теж з Києва) обороняв офіційне становище, а саме, що предметний чи об'єктивний зміст матерії виходить на

ла в один спосіб або в другий і фінансувала її комуністичною партією Америки.

Комуністам відносно не трудно прополокувати мозки молоді, бо ціла правна машина та ухвали Найвищого Суду охороняють комуністичних агітаторів і вони організують, інспірюють, доводять до демонстрацій, спротивів, сидячих страйків і т. п. між іншими серед негритянського населення.

Комуністи вже зробили чимало шкоди. Українська молодь і всі патріоти-українці мають бути ще більше обережні, бо останні події на студентському відтинку не мусять, але можуть бути одним звеном в широкій акції ворогів в наших мурах.

яв тільки через розв'язку „фундаментального питання філософії”. Деякі автори пробували нещодавно поширити дефініцію матерії за допомогою додаткових конструкцій. Чого побоюється Копнін і з ним офіційні (?) філософи, точніше ідеологи партії, це тої небезпеки, що включення цих т. зв. онтологічних — буттєвих моментів може чи мусить привести до метафізики, тобто до спекулятивних міркувань філософії природи, що кінець-кінцем витягне наверх конфлікт між філософією і точними науками або може спричинитись до помішання філософічного концепту матерії з фактами природничих наук у відношенні до структури матерії. Очевидно дискусія триває. Як довго — це покаже недалеке майбутнє.

Тим часом варто перейти до імен визначних — очевидно, вsovетській оцінці — філософів ССР. Хто встановляв цей „почесний список”, важко дізнатися. Можна тільки припускати, що він — це тимчасово вірний образ того, що одні філософи мислять про інших філософів.

Отже, в 1963 р. у Видавництві Політичної Літератури в Москві з'явився під редакцією М. Розенталя і П. Юдіна „Філософічний словник”, що має заступити „Короткий філософічний словник”. Надруковано його 200.000 примірників, а список співробітників становить 180 осіб. У вступі подано причини появи цього словника: відкинення „культу особи” та нова програма КПСС, що „ставить перед усіма марксистами і філософами низку нових проблем”. Насправді за причину появи такого масивного посібника треба вважати потребу викласти на новою офіційну лінію і в якісі мірі дати вияв тому, що вже раніше советські філософи і науковці вважали за потрібне опублікувати, але — не зважувалися.

Отже в уступі п. н. „Советська марксистська філософія” знаходимо такі імена визначних советських філософів: Б. Ананьев, В. Азмус, К. Бакрадзе, (чи не син або родич грузинського історика Дмитра Бакрадзе? — С. Г.), М. Баскін, Ю. Борев, Б. Биховський, Б. Чагін, В. Чертков, Д. Чесноков, А. Деборін, М. Диннік, А. Єгоров, П. Федосеєв, В. Фоміна, Г. Францев, Г. Фрідлендер, Г. Гак, Г. Глезерман, Д. Горський, Е. Ільєнков, Л. Іллічов, М. Йовчук, С. Яновська, Б. Кедров, Е. Колман, І. Кон,

Ф. Константінов, П. Копнін, Г. Курсанов, І. Кузьнєцов, А. Леонтьєв, Ю. Левада, М. Ліфшиц, А. Маковельський, Ю. Мельвіль, М. Мітін, Х. Моморкан, І. Нарський, Т. Ойзерман, М. Омеляновський, (фахівець від квантової механіки і член Укр. Акад. Наук — С. Г.), М. Овсянников, П. Попов, С. Рубінштейн, М. Руткевич, Е. Сітковський, З. Смірнова, Ц. Степаньян, В. Свідерський, А. Спіркін, І. Щипанов, А. Шишкін, П. Таванець, Б. Теплов, О. Трахтенберг, В. Тугарінов, Б. Українцев, Е. Войшвілло і А. Зінов'єв. Пропущено в списку Розенталя, хоч він є одним з головних редакторів „Словника” і Александрова; хоч він, либо ж, більше активний за Деборіна, але був осуджений в 1947 р.

Як виглядатиме список цих „мудреців марксизму” за декілька років, про це й ЦК партії, мабуть, не знає.

Значна частина осіб, що фігурують на цьому „почесному списку” була на XIII міжнародному філософічному конгресі, що відбувся в столиці Мехіко 7-14 вересня 1963 р. Московський журнал „Комуніст”, оцінюючи цей з'їзд, придумав для своєї статті такий заголовок: „Тріумф матеріалізму і занепад буржуазної філософії”. Проф. Федосеєв у тій статті стверджує, буцімто низький рівень доповідей некомуністичних філософів і захоплюється високим рівнем доповідей своїх колег.

Також на думку декого з західних філософів добір учасників конференції з західного боку був досить випадковий і не було заступлено на ній тих філософів, що для Америки та Європи є справді репрезентативними. Натомість західні мислителі і обсерватори, зокрема проф. Кляйн в „Журналі Філософії” (ч. 50 1963) стверджує, що „члени советської делегації не сказали нічого, що було б нове для обізнаних з творами Маркса, Леніна та Енгельса і з останніми постановами советського уряду”...

Федосеєв, який, згідно з партійним наставленням, заперечує можливість коекзистенції ідей, на думку Кляйна, тим самим стоїть за обмеження вільної виміни ідей. А теза советських учених про те, що ССР — „єдина справді гуманістична країна”, просто розминається з щоденною практикою життя в ССР і може хіба викликати іронічну посмішку.

Петро Кізко

ОДНА ХВИЛИНА

(Образок з підсоветського життя молодої українки)

Чорнокоса, з темнокарими очима, з рівними, немов вирізьбленими мистцем, рисами обличчя дівчина стала перед енкаведистом віч-на-віч. Вона саме не зчулась, як опинилася тут, як її провів коридором дижурний, як вона, піднявши голову вперед, дивлячись у вічі страхові, різким кроком переступила поріг і стала в кімнаті начальника НКВД.

— Я сама прийшла до вас, бо не можу більше зносити цих мук! Совєтська влада сказала, що діти за батьків не відповідають. А що ви зробили зі мною? Після звільнення мене й повернення від батьків з Сибіру, я не можу дома знайти собі притулку. Мене звідусіль же-нуть з роботи, скрізь цькують, переслідують, як безпуть дівчину-безбатченка. Я стала ось такою, як є перед вами: в одній розхристаній суконці, простоволоса, боса.... Робіть, що хочете зі мною, розстріляйте, але не мучте мене!

Дівчина стояла бліда, немов статуя. Її вели-кі темнокарі очі пойнялися сумом, як весня-ний ранок хмарою. Уста зімкнулись, немов у передгроззя дві пелюстки жоржинового квіту. Стояла, немов укопана, мов кам'яна. Ска-зала: „Розстріляйте!” — і не злякалась того слова, бо відчай сильніший був за страх, силь-ніше над усе постало перед нею: „Жити або вмерти!”

— Розстріляйте!

Гарні, милі очі просили смерти.

Енкаведист висунув шуфляду стола, поп'яв-ся туди рукою й витяг бравнінг. Розбезпечив-ши, цівкою наставив просто в чоло дівчини.

Перед нею на мить, замість постаті енкаве-

В чому справді визначаються совєтські фі-лософи, то це в оплюгавлюванні „буржуазних” філософів.

Ще можна було б для заокруглення образу філософічної науки в СССР послатися на офі-ційні статистичні дані: у відношенні до числа населення СССР має на половину менше філо-софів, ніж, наприклад, Швейцарія. Але це і подібні питання треба розглянути в чергових статтях.

диста, постав образ Сибіру: сніги, болота, тря-совиння, ліси. Ходить тайгою в скорботі за-плакана мати, руки, мов крила, до неба здій-має, і падає кволо, бессило на землю.

— Ой, донечко — доню, серце моє бідолаш-не!

Стойть, мов заклята, похмура тайга. Б'ється туюю огорена мати. Очі кожної тіні шукають: „Може десь доня блукає?”

Потім зникає тайга. Білі акації квітнуть над вікнами хати. Мати стоїть на порозі й гукає, всміхаючись до неї:

— Ти ж бо сходила багато сьогодні. Спати б пора тобі, доню...

Пестить, цілус і горне до себе. Тепло при серці у рідньої мами. Та ось спадає з акацій квітіння, мов сліози. Погнали її до Сибіру з батьками. Чорне стоїть мряковання над нею і чути в нім голос тужливий, мов чайки кви-ління:

— Ой, донечко — доню, серце моє бідо-лашне...

Так проходить хвилина. Енкаведист тримає пістоля просто чола дівчини й не стріляє. Дів-чина кричить в обличчя енкаведистові:

— Чому ж не стріляєте!?

Енкаведист опускає бравнінг і сміється:

— Разстрелять, дівушка, ми всегда успі-єм... А тепер бері вот ету бумажку і пропуск і іді обратно работати на старое місто. О том, чото зде било, нікаму ні слова.

Дівчина повільно, немов крізь сон, бере „бу-мажку і пропуск” і йде з кімнати, спускається по східцях вниз.

І хоч вона йшла з перепусткою на волю, їй здавалось, що за цими ось східцями і за цим будинком будуть, ще інші східці і інші будин-ки НКВД, і що не вйти їй з дього пекольного лябірінту ніколи.

ЧИТАЙТЕ,
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ПОШИРЮЙТЕ

„ВІСНИК”!

B. Капотівський

НОВИЙ РЕКТОР УВУ

Новий ректор УВУ, проф. д-р В. Орелецький

21-го грудня м. р. збір професорів і доцентів обрав на своїх річних Зборах великою більшістю голосів проф. д-ра В. Орелецького ректором Українського Вільного Університету. Вже на гімназіальній лавці у Чернівцях належав проф. В. Орелецький — разом з поетами Дмитром Загулом та Володимиром Кобилянським — до тайного гуртка, що його завданням була українізація 2-ої державної гімназії у Чернівцях, українізація буковинської столиці та викорінення москофрільства на Буковині. Гурток видавав нелегальну газету-листок, уряджував нелегальні і публичні доповіді на громадські та літературні теми. Члени гуртка підтримували парамілітарну організацію „Січ” і дописували до черновецького щоденника „Буковина”. Внаслідок діяльності гуртка відкрито українські гімназії у Кіцмані та Вижниці, заведено українські „паралельки” в серетській гімназії, створено учительський семінар з українською мовою навчання у Чернів-

цах та висунено домагання частинної українізації черновецької реальної школи.

За часів української визвольної боротьби проф. Орелецький, спочатку як четар, потім як поручник був представником для дипломатичних зв'язків з чужинними місіями, які переїздили через Коломию з Румунії та Чехословаччини і пильно слідкували за боями нашої армії під Львовом і на північ від Києва — під Овручем та Коростенем.

По проломі українського фронту під Львовом у квітні 1919 р. теперішній ректор УВУ був командантом одного відділу під Калушем, а під час Чортківської офензиви УГА, 22 червня 1919 р. був ранений у селі Скоморохах над Нараївкою. Як молодий старшина УГА відбув він похід проти московських більшевиків та деникінців у серпні 1919 р. і як старшина 3-го галицько-українського корпусу брав участь у здобутті Києва. Перебув тиф, пережив „чотирокутник смерті”...

У листопаді 1918 р. боровся В. Орелецький проти румунських військових частин, що наступали на Буковину.

По прогрі наших визвольних змагань студіював проф. Орелецький у Празі, де або сольнував на УВУ філософічні і правничі студії. Крім того закінчив філософічний факультет Карлового університету та чеську високу політичну школу.

У Празі очолював гурток буковинських студентів „Черемош”, видавав інформаційний листок „Буковина”, був співредактором журналу „L'orient Libre” (у французькій мові), призначеної для немосковських студентів з колишньої Російської імперії. Студент Орслецький був співосновником гуртка „Відродження Українського Студентства” (СВУЗ) і редактором його англомовного органу „The News of SVUS” (з осідком у Празі).

Спорадично вміщував В. Орелецький переклади з української літератури в англійських журналах, (напр. „The NU News”, Брістоль), дописував до різних європейських, здебільше студентських пресових органів, був співробітником „Українського Студента”, довголітнім

головним редактором „Студентського Вістника”, „Інформаційного Бюлєтеню” (в англ., франц. та нім. мовах). Редагував чужомовні видання про Україну — пересічно публіковано дві книжки річно у Празі та Женеві.

Був довголітнім президентом Центрального Союзу Українського Студентства (ЦeCUS-у) у Празі та головою Відділу Міжнародних Зв'язків ЦeCUS-у. В тому характері брав участь в міжнародних з'їздах: у Копенгагі — 1925, Празі — 1926, Римі — 1927, Жексі — 1927, Парижі — 1928, Будапешті — 1929, Брюсселі — 1930, Букарешті — 1931, Ризі — 1932 і т. д.. На цих з'їздах нав'язував контакти з чужинними делегатами, бо опановував майже всі європейські мови.

1939 р. В. Орелецький габілітувався в УВУ на доцента міжнародного публічного права, а від 1942 р. був майже постійно членом його Сенату. Вмістив у „Наукових Збірниках” УВУ такі розвідки: „Дипломатичний церемоніял”, „Повоєнна проблематика міжнародного публічного права”, „До проблеми суверенітету і карної відповідальності у міжнародному публічному праві”, „Новітнє міжнародне публічне право”, „Позитивізм природного права”, „Позитивне і природне право у міжнародному публічному праві”. Підготована до друку студія проф. В. Орелецького „Україна на мировій конференції у Парижі 1919 р.” чекає на свого видавця.

1939 р. вийшла у Празі студія проф. В. Орелецького про „Теорію С. Пуффендорфа”. Крім цього видав він підручник міжнародного публічного права ще перед приходом московських червоних військ до Чехо-Словаччини.

У Мінхені приготовив проф. В. Орелецький скрипти з міжнародного публічного та приватного права для студентів УВУ, в яких взято до уваги українську міжнародно-правну проблематику (напр., українсько-московська війна і право полонених, гуманне ведення війни, переговори українського військового командування з воюючими сторонами, які находилися на території України і т. д.).

Проф. Орелецький був багато разів деканом правничого факультету УВУ у Мінхені.

Писав він також на міжнародно-правні теми у чужомовних журналах. Наприклад:

„Міжнародні договори і конвенції України” (Ukr. Review, London, 1956), „Головні риси українського права” (там же 1957), „Міжнародно-правне положення УССР” (L'Ucraina, Рим) та ін.

Новий ректор УВУ є одночасно професором УТГІ (спершу у Регенбурзі, потім у Мюнхені), співробітником УВАН, членом Правничої комісії з рамени об'єднання українських наукових інституцій (УВУ, НТШ та УТГІ) у Мюнхені, до якого належать також визначні німецькі учени. Працює він і в інших наукових організаціях, як, наприклад, Українській Незалежній Асоціації, в якій є ученим секретарем. В наукових (німецькомовних) записках цієї Асоціації вмістив кілька розвідок про теперішній політичний стан в Советській Україні.

З початком своєї нової каденції як ректор УВУ нав'язав проф. Орелецький науковий зв'язок з цілим рядом високих шкіл у Німеччині і поза Німеччиною, зорганізував спільні виклади українських і німецьких учених у Штуттгарті і підготовляє подібні виклади у Тюбінген, Бонні, Ганновері, Гайдельберзі, у швайцарській Базелі та в норвезькому університеті в Осльо.

З рамени УВУ в найближчому часі виходить з друку наукова праця історика Н. Василенко-Полонської про походження княжої Русі, в якій вона спростовує твердження москалів, неначе Московія є продовженням старовинної Русі. Також незабаром має вийти збірник, присвячений нашим сеньйорам-науковцям проф. д-р Н. Василенко-Полонській, проф. М. Міллерові та проф. О. Ващенкові. Підготовляється Збірник на честь померлого проф. І. Мірчука — довголітнього ректора УВУ. В англійській мові приготовляє УВУ публікацію о. Нагаєвського — „Історія України”.

УВУ задумує заснувати наукове бюро, яке має спростовувати в чужих публікаціях неправдиві інформації про Україну та українців. Крім того це бюро має опрацювати низку наукових розвідок з українознавства в чужих мовах, які розсилатиме по чужих видавництвах.

Пороблено заходи для притягнення студентства до УВУ та для підготови молодих наукових сил.

Д-р В. Трембіцький

ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОСТИ КУРДІВ

Ми не є комуністи, як часто люди кажуть, — ми боремося за наші національні права, але ніхто не допомагає нам.

Ген. Фуад Аrif

Курдське питання не є таким, як його представляють арабські політично-журналістичні кола чи пресові органи Англії. Ясно, що тим першим ідеється про нафтові поля, а другим — про економічні прибутки з іракської ропи, яку вони вивозять до своїх промислових осередків.

Ми, українці, боремося за мир і міжнародну справедливість під кличкою „Свобода народам, свобода людині”, а тому не можемо байдуже ставитися до визвольного руху курдів.

Що ж являють собою курди? Це народ числом біля 6.500.000 розселений на просторі

Новий ректор УВУ зможе подолати всі ці важкі завдання лише тоді, коли наш загал підтримає цей наш єдиний університет у вільному світі морально і матеріально.

Щоб ця наша висока школа могла дорівнювати у науковій площині високим західноєвропейським школам (хоч у зменшенні формі), треба зусиль всього нашого загалу у вільному світі. Дипломи УВУ визнають майже всі школи у західному світі, доказом чого є різні запити з Європи та Америки відносно тих студентів, які студіювали в УВУ і хотіли б продовжувати студії в чужинних школах або отримати відповідні посади.

Сильно розреклямована минулого року матеріальна поміч німців не дуже відповідає правді, бо УВУ мусів іти на певні матеріальні поступки при творенні т. зв. об'єднання українських наукових інституцій, а до того ще німці скоротили цього року досить сильно матеріальну підтримку для наших наукових інституцій. УВУ підтримувала до тепер порівнюючи щедро наша Католицька Церква (у першу чергу владики І. Бучко у Римі та Платон у Мюнхені). Однак і наші земляки та їх організації за океаном мусіли б допомогти УВУ, якщо наша висока школа має сповнити свої завдання супроти знедоленої батьківщини.

кругло 400.000 км², або 152.000 кв. миль, на якому живе 11.000.000 населення. В статистичній таблиці Курдистан виглядав би приблизно так:

Державна принад- лежність	Територія в км ²	Населення	Курдів
Туреччина	135.000	5.000.000	2.000.000
Іран	98.000	3.000.000	2.000.000
Ірак	87.000	2.500.000	1.800.000
Сирія	40.000	500.000	300.000
Р а з о м	360.000	11.000.000	6.100.000

Біля 400.000 курдів живе поза свою національною територією: 59.000 — на Кавказі (Вірменії та Азербайджані) в СССР, решта, — в східному Ірані, Пакистані, Афганістані та на еміграції в Німеччині й Франції.

Курдистан лежить в самому серці Орієнту між Чорним, Середземним та Каспійським морями і Перською затокою. В сусістві чотирьох країн: Туреччини, Ірану, Кавказу та арабських країн на півдні. В Курдистані схрещуються летунські та залізничні магістралі із Царгороду на Тегеран та із Тблісі (Грузія) на Багдад.

Курди це в загальному народ верховинний у горах Загрос, Таврос і скотарсько-хліборобський в долинах ріки Тигру та Евфрату. Вирощують курди зернові та технічні рослини (тютюн, сезам, бавовну, риж), плекають цитрини, оливки, дактилі, виноград та городовину. Є вони добрими ремісниками, особливо килимарями.

Курдистан багатий на джерела нафти біля Кіркуру, Мосулу, Ербіту, Керманшаху, Ханекіну та Сірту, а також на родовища заліза, міді, вугілля, олива. Має і заводи харчового виробництва та рафінерії. Щодо мови курди належать до західно-іранської групи народів, будучи найдалі на захід висуненими іранцями. Курдська мова має кілька діялектів, з яких головні курмандші та сорані. За релігійною принадлежністю вони мусульмани-сунніти, частинно шіїти, єзиди. Історія курдів дуже давня. Вони пов'язані історично з першими племена-

ми цього краю — гутами, із державою Партиї та Асирії. Жили довгі роки в межах Великої Бірменії (до 90-их р. перед Хр.), Асирії (115-117), Перської Великодержави Сассанідів (226-833). В VII стол. завойовують їх країну араби (Багдадський Каліфат), від яких почасти визволяються вони в VIII стол., коли починається період феодального існування 28-ми курдських князівств Мерванідів, Шиддадідів та ін.. В XII стол. їх султан Саладін очолював мусульманське військо в поході проти хрестоносців. Прихід турків-сельджуків у XI-XIII стол. та монголів у XIII стол. дає початок занепаду курдських князівств, які в XVI стол. підпадають володінню турків та персів, бувши розділені на окремі провінції-віляєсти: Ван, Урфа, Діярберк, Муш, Баязід, Мамураш, Керманшаг та ін..

Розпад Турецької імперії в 1918 році відкрив курдам новий шлях до національно-державного життя. На паризькій мировій конференції їхні інтереси заступав Шеріф Паша. Севрський трактат (10. 8. 1920 р.) забезпечив курдам їх державницькі права під протекторатом Франції, але льозанська конференція (24. 7. 1923 р.) погребала відносну незалежність Курдистану: він був розділений на чотири часті, з яких головна із столицею Діярбекіром припала Туреччині.

Курди мають багату і старовинну народну творчість — перекази, легенди, пісні, музику, танки. Письмова література почалася в курдів уже в I стол. нашої ери. В XI-XIII стол. зароджується курдська поезія: Баба-Тахір-ель-Гамзані (X-XI стол.), Алі Харірі з Тендімана (XI стол.) Ахмет Мулла (XII стол.) та інші. Ахмет Хані (1591-1652), класик курдської літератури, створив знаменитий епос „Мем і Зін”. Занепад курдської літератури приходить в другій половині XVII стол., але XVIII та XIX стол. приносять її новий зрист. Шех Рез Талебані, Салім, Налікурді, а потім Хаджі Кадир Койський починають нову еру — національного курдського відродження. Двадцяті й тридцяті роки цього століття позначені боротьбою курдів за автономію та національні права. Тоді згинули смертю героїв Шейк Саїд, д-р Фуад та 46 інших визначних патріотів-націоналістів. Курдську азбуку замінено на латинку.

Під сучасну пору курдську літературу представляють такі письменники, як Хаджір в Ірані, Джегерхвін Карджіджан у Сирії, Бекас в Іраку та Авдал Міразі і інші в ССР. Однак друкування книжок в курдській мові, особливо в Туреччині, дуже сильно утруднюється.

Дивним явищем серед курдів є те, що основна маса їх складається з двох клясових верств: високоякісної інтелігенції та хліборобів. Середня верства дуже незначна.

Курди відомі, як відважні вояки, здібні військові стратеги, які займають високі становища в турецькій, іракській та іранській арміях. Те, що ще донедавна курдська партизанка мала успіхи, завдячує вона декільком старшинам іракської армії, як генерал-майор Фуад Аrif та ген. Мулла Мустафа аль Барзані. В іракському уряді донедавна міністром хліборобства був курд Алі Баба ель Шейк Магмуд, а іракським амбасадором в ЗДА був курд Гайдар Алі Сулейман, який нині із професором курдської літератури та мови в Орієнタルному Інституті мов у Парижі д-ром Камураном-Алі Бедір-Ханом очолює курдський визвольний рух в західному світі.

Целах Талабані є політичним репрезентантом курдського визвольного руху в краю. Це ж він очолював у переговорах з Нассером курдську делегацію, яка добивалася признання курдам місця нарівні з арабами в майбутній пан-арабській федерації.

Нешастям визвольного руху курдів є те, що вони не можуть знайти собі впливових прихильників-союзників. І тому вони постійно революціонізують, здані на власні сили. Навіть економічна атрактивність їх території не приваблює великих потуг Заходу, зв'язаних європейським та орієнタルним пактами союзної оборони проти експансії ССР. Врешті, маючи забезпечені нафтові концесії в Іраку та Ірані і охоронні бази в Туреччині, західні потуги не хочуть порушувати добрих відносин з Анкарою, Багдадом та Тегераном. Единий ССР, зацікавлений в курдському питанні, плянує через курдську державу поширити свої впливи у саме серце Орієнту.

Мустафа Барзані в лютому минулого року сказав американському журналістові „Ми є

Sureya Bedr Khan: The case of Kurdish
Middle East, pp. 9-56, London 1958.

Gavan S. S.: Kurdistan divided nation of the
Balkans, pp. 9-24, 1958.

Şenkale touristic Kyrgyzstan Bosphorus
Hamam touristinnum Jethlam daptu 6yio 6
Yurta i ekonomiknum Buhochin ha Ojietti.

Karakaspro-Kyrgyzstan coos Goporan 3a Jep-
ken 3a cooi tependopiyatini ihtedeen.

Telyroon hanjashinpi Bosphorus, jige tigr-
machi Typehanum, Iphay i Poet, aka, hien upo-

3 minn ix iyantos ogebekhini coos upotan eke-
jaka, aki tak camo Gezleksharhi, aki kypin,

pera hapoib Karakay, Ryvshini, bishen, 3apgar-
dun mokjirinnum — mykari cooshnikha ce-

Takum nomom Kyrgyzstan 3ajinatrica tijinkin
nepotoli.

Miyhi turinib karakaspro-Urgenchomopkomy
bitime kipimini 6 mepeksi Kyrgyzhi ta ekho-

turinib cepetli pimehri, aki kypshi uqipacheksi
to mope. Bishomi ham moknti centshi uqipacheksi

cooi turinib yartipani Cepetliemhoro ta lohoh-
chuk jomarash i kypshi he xote mitipmanra kyp-

Llyake nimbos, mo Ipar — kapiha hanjinkha
pacobo do kypshi he xote mitipmanra kyp-

aa taykbi.

chorlo hapoib, — braekotur kypshi matinijo he
monhe arshamburinlige etarai qactinoho mori-

jin kypashihha za "pyeki jura katorzhini", minn
pehenni, aka — nojiglio ar hotarki, mo yaska-

torun Kyrgyzkoror mope. Bishma Haacepa jo-
poy Kyacimickekoror mope. Bishma Haacepa jo-

homopkerni nippotli kapih — ha Karakas y cto-
cetyl mir en etarai hanjinkha nomoton y ope-

shashha a Kapihi, xoy Kyrgyzkoror mope
hib hanjapackori felepehli he shashnijo tje-

karaha Kyrgyztir etarai ojhina is piphopatlinx tje-
jihili byapkerni ihtedecib ipackekni apabi. Ba-

Feajitayonan cooio mori, Haacep tijouor no
bitix hacax hanjoi tashoi VTA?

golipmenipkori? A in he ohotashorain a ho-

cher. In he hanjashin li mori, in fipashy3am
ctoria boha ocamithera Bopotli 3a bojno 3 Po-

horasho Kyrgyzhckry spuno 1919-20 pp., rojn
antam, komyhictam. Aje nipterashimo, aki ojop-

tria, Bapashaiha hanjashin a sajihin upcei gar-
bo apinetepeha ra jirkak, mottarae Iparobi Ah-

in Bic i parkerni 36pojinhix cni, 36pojor, oco6ju-
60-ticahno i parkerhi apmi, gipine ak moron-

Bapashchekli mottashin ctoxti yipashoerhony ctili,
in uporo jrixto hanhero he 6yje uykeri upjan-

Ky6i, to hixto hanhero he 6yje uykeri upjan-
hoxokeshna, ake manevo hini b Lash, Lbhei in ha

hoxokeshna. I koin inpnije a Kyrgyztir Mockeri za horpethoro
homiyino. By 3Bephytne a gropohy Mockeri za horpethoro

hanjashicita, upotan birachoi boji ta coricti sho-

upmyutte Myctafy Bapashai uporo ryppiheroro
tippecia upotan kypshir, a 3 upytoro

Ypatuy upotan kypshir, a ojohro 6oky, a 3 upytoro
Bapashaiha hanjashin a jipashoerhony eremethir,

pedehinna tek hirolo 760poto he Bopokinti.

Bojivinti. Tarkke ekonomiche mottashin Ty-
Kopashchekli arpacli pefopmn he moktir 3a 3o-

ty? Iparuhir, aki kinbyt y kipshin hykji, mai-
upreccin jo posaray exihpoto ogoopohnoro mak-

hora mori, aki ekopme an mihame moknti
moke 6yin gitipi kopotkoza, 6itipi 6esnija-

trepejoro hirolo a cepui Bimnabrolo Coxay. In
a ojinni komyhsamy i motomarzorin CCCP etarai

my morihi3mori, uxarohi in camm kypshi
Ojietti, hotyaporti ipashoerhony ipacheksi

mottashin mdp ta crabitaybari Buhochin ha
3aximhi cni, ihopyyohn kypshir mumarahn

in upixtar a Amenkyl.

Saxoayi etar bih "kepohnin", i hirolo he mottashin
a CCCP he sponjio hirolo komyhsicton, aje a oxa-

skinch aac, 6yja komehnum 3iom. Jintta
Qimbulayi Bapashai iis CCCP, aje kurb bih

by, a he carereita arkoic Benjikontotyin.

6yio etropotri ctiparai hizhry kypshir Bapashai
"arhetzam Amepkin", ikeeo Myctafy etarai Bapashai

Bapashai ra Kaji Maromeh etarai a oxa Mockeri
apmia he motomarzai rojli kypshir, i Myctafy

porti 3aximhi ipashekli 36pojinhix cni, aky 1947
karin he mitipmar a kypshir olatpota, upme-

ti ipashekli 3aximhi ta mitipmar a kypshir
he 3Bephytca 3o amaca3mopib 37A i Ahatii, moj6

Mockeras motarzia kypshir motan, ikor Bapashai
pechygiriky ha tependopli ipasheksi Kyrgyztary,

pehromoni3hiny unioxom etropotri Meragacheksi
Bapashai iis Kaji Maromeh oqojinji Kyrgyztary

6yin komyhsicram"; rojn 1946 pora Myctafy

B. Будзяк

З ДІЯЛЬНОСТИ ТУСМ-у

Коли в грудні 1949 р. в Німеччині створилося Товариство Української Студіючої Молоді ім. М. Міхновського, основоположники визнали йому спеціальну роль її завдання, а саме: теоретично розробляти і студіювати ідеологічно-політичні питання, підготовляти членство до державотворчої роботи, поглиблювати знання ідеології українського націоналізму та розвивати ідейно-моральні й інтелектуальні вартості членства.

З переїздом еміграції до ЗДА і Канади, з причин старшого віку і закінчення студій, більшість членів з Т-ва повідходили. Багато з них, що відійшли зайняли провідні становища в СУМ-і, ООЧСУ, ЛВУ, що було зовсім правильно, бо, підготовивши себе в ТУСМ-і вони саме найкраще на це діло надавалися. Крім цього Т-во діє серед такого укладу життя, що не сприяє виконуванню його завдання, себто ідеологічно-політичним студіям. Нарешті, а це найголовніше, теперішнє членство ТУСМ-у це молоде українське студентство, якостево зовсім інше від попереднього. Про визвольну боротьбу України воно знає поверховно, і через брак підготовки ставиться до студій ідеологічно-політичних питань українського націоналізму без живої ініціативи та глибшого зацікавлення.

Однак, не зважаючи на все це, організаційна мережа ТУСМ-у все таки поширилася, охоплюючи такі міста, як Філадельфія, Нью Йорк, Ньюарк, Монреаль, Торонто, Чікаго, Детройт, Клівленд, Міннеаполіс, Сиракуз і від недавна Вашингтон. Це у великий мірі треба завдячити

against Turkey, pp. 3-8, 13, 21-60, Philadelphia, 1928.

Safrastian A.: Kurds and Kurdistan, pp. 15-86, 87-96, London, 1948.

Waheed Sl. A.: The Kurds and their country, pp. 4-5, 8-15, 35-42, 68-100, Lahare, 1958.

Nikitine B.: Les Kurdes etude sociologique et Historique, pp. 42, 54-64, 90-93, 205, Paris, 1956.

Sherif Pasha: Memorandum on the claims of the Kurds people, pp. 3-4, 8-9, Paris, 1919.

тим кільком старшим і молодшим членам, а головно теперішньому голові ТУСМ-у, інж. Б. Кульчицькому.

Щодо діяльності Т-ва за останніх чотири місяці то згадуємо тут тільки найголовніше, що відбулося з ініціативи Головної Управи передусім ідеологічно-політичного референта ТУСМ-у, мгра Константина Савчука. Докладну хроніку праці Головної Управи і Осередків подаємо в нашій сторінці „Студентська Думка”, що виходить кожного місяця при „Гомоні України”. Також в скорому часі появиться нове число журналу „Фенікс”, в якому подано студійні праці членів.

Студійна Конференція

15 і 16 лютого ц. р. в Монреалі, у Мек Гілл університеті, відбулась Студійна Конференція на тему: „Ідеї й концепції української національної революції”. Конференцію влаштували спільно Осередок Діяльності ТУСМ-у в Монреалі та Головна Управа.

Конференцію відкрив студ. Роман Гуцал — голова Осередку в Монреалі. Виголошено доповіді на теми: „АБН, як чинник української національної революції” — мгр. В. Бринявський, голова місцевого Відділу АБН, „Шлях нашої боротьби” — студ. Роман Сеньків з Мек Гілл університету, „Основні завдання української національної революції” — студ. Іван Березовський також з Мек Гілл університету.

Друга частина конференції була присвячена творчості д-ра Дмитра Донцова. З доповідями виступили члени Головної Управи ТУСМ-у, студ. Марта Савчак — „Дмитро Донцов — ідеолог українського самостійництва”, мгр. Константин Савчук — „Дмитро Донцов — ідеолог українського аристократизму”, і п. Володимир Будзяк — „Дмитро Донцов — ідеолог українського традиціоналізму”.

Третя частина Конференції відбулась в неділю після Служби Божої, мгр К. Савчук говорив про ТУСМ і його відношення до станових студентських організацій, як СУСТА, СУСК і ін.. Про діяльність Головної Управи доповів В. Будзяк. Конференцію закрив голова Осередку — Р. Гуцал. Після доповідей

Учасники Студійної Конференції ТУСМ-у в дніях 15 і 16 лютого ц. р. в Мек Гілл Університеті
(Монреаль, Канада)

у всіх трьох частинах конференції була цікава й жвава дискусія, особливо молодих студентів і студенток, які становили переважну більшість учасників конференції.

Доповіді в Українському Народному Університеті

Заходами керівника Українського Народного Університету при Головній Управі ООЧСУ, проф. П. Савчука, члени ТУСМ-у виголосили доповіді, присвячені творчості д-ра Дмитра Донцова.

В формі святочних або академічних вечорів вшанування 80-ліття цього визначного мислителя відбулося в таких містах: Нью Йорк, Нью-арк, Джерзі Сіти, Філадельфія, Пассейк. Доповіді виголосили члени ТУСМ-у: Анатоль Бедрій — про філософічні основи націоналізму Дмитра Донцова, Марта Савчак — про Дмитра Донцова, як ідеолога українського самостійництва, Константин Савчук — про Донцова, як ідеолога українського аристократизму, Володимир Будзяк — про Донцова, як ідеолога українського традиціоналізму та Світляна

Луцька — про Донцова, як літературного критика. Ця остання доповідь була переплетена уривками з творів „вістниківців”, Е. Маланюка, Ю. Клена, О. Теліги, О. Ольжича, Ю. Липи. Рецитували ці уривки Марійка Глуха і Богданна Клецор.

Вишкільний курс

29-го лютого і 1-го березня ц. р. ідеологічно-політична референтура Головної Управи ТУСМ влаштувала вишкіл для своїх членів і прихильників під назвою „Два дні ідеологічної, політичної, і діяльностевої проблематики ТУСМ”. Відбулось це в домі Організації Визвольного Фронту в Нью Йорку, куди з'їхались представники від 11-ох Осередків в числі понад 50. Мгр К. Савчук, відкриваючи цей курс, з'ясував його ціль і завдання. Михайло Почтар виголосив доповідь про український студентський рух і відношення ТУСМ-у до цього руху. Про минуле і сучасне Т-ва говорили К. Савчук і Б. Кульчицький. Ігор Заяць подав коротко напрямні діяльності ТУСМ-у в ділянках орга-

нізаційній, виховно-вищікільній та ідеологічно-студійній.

В панелі виступали: Павло Надзікевич з Чикаго, Орися Пащак з Вашингтону, Леся Ганущак з Нью Йорку, Юрко Кульчицький з Клівленду, Андрій Лободацький з Детройту, Марія Іванів з Сиракюз, Марійка Стебельська з Торонта, Роман Сеньків і Стефан Біда з Монреалю, Роман Циган і Христя Кульчицька з Філадельфії. Учасники панелю висловили ряд побажань до Головної Управи, а саме: бодай раз на рік відвідувати осередки; визначити осередкам програму праці і матеріал для студій; організувати стрічі чи конференції представників осередків для виміни думок; під час літніх вакацій проводити семінари на оселях.

В ідеологічно-програмовій частині вишкільного курсу К. Савчук з'ясував ідеологічно-програмові заложення ТУСМ-у, а Іван Вівчар дав короткий огляд розвитку української націоналістичної думки від найдавніших часів. Опісля доповідали: Евген Гановський — про концепцію української держави, а Анатоль Бедрій — про українську визвольну політику. Впродовж цілого вишкільного курсу між присутніми були як гості д-р Михайло Кушнір, д-р Степан Галамай, м-р Евген Лозинський, м-р І. Винник і п. Михайло Фурда.

Висновки і сугestії

Зацікавлення ідеями українського націоналістичного визвольного руху серед нашого студентства зростає. Тільки ж треба давати студентам нагоду запізнаватися з тими ідеями, ангажувати їх до вивчення тих ідей. Для сучасних студентів недосить, що українські визвольні ідеї такі чи такі, вони питают, а яке практичне застосування тих ідей сьогодні, що властиво нам робити з ними в сучасних обставинах.

Тому виникає конечна потреба організувати вишколи в час літніх ферій на наших оселях, а після тих вишколів охочих до дальших студій ідеологічно-політичних питань організувати в осередки ТУСМ.

Чи справді ми розуміємо вагу пресового фонду?

В. Левенець

В ПОКЛОНІ ГЕРОЯМ

Тисячні маси, які приїжджають до символічних могил в Еленвіллі, віддаючи поклін і пошану Провідникам-Героям, згадують при тому і всіх інших, які віддали своє життя, щоб тільки ідея визволення України продовжувала жити. Задивлені в обличчя Героїв-Провідників, які так вміло відтворив майстер Михайло Чешнівський, ми переносимося думками на Рідні Землі до могил наших знаних і незнаних героїв. Згадуємо всіх: і тих, які прибивали щити на брамах Царгороду, рубалися з степовими кочовиками, загороджували ляхам і мадярам шляхи до Галицької волости, згадуємо лицарів запорожців, що закурювали свої люльки в пожарах міст турецької імперії, громили польську шляхту, сікли московські полки під Конотопом; згадуємо також воїнів новітньої історії українського народу — УСС-ів, воїнів армії УНР, УГА, УПА, 1-ої УД УНА і всіх інших, які не залишили своїх імен, але залишили чини на полях боїв і високо держали прапор визвольної боротьби за волю України. Наши думки лять до Парижу, Роттердаму, Білогорці, Мюнхену — міст, які були свідками трагедії українського народу. Але хіба лише ці? Ось Лисоня, Маківка, Крути, Базар, Львів, Броди, Чорний ліс, Колима, Соловки, Казахстан, Караганда і 500 героїнь, що їхнє життя розчавив москаль гусеницями танків; ось Авшвіц, Дахав і багато інших місць, де гинули наші борці-герої.

Для успішного проведення Свята Героїв на Осели СУМА Організації Українського Визвольного Фронту покликали спеціальний Святочний Комітет, який цього року очолював д. Лев Футала і який підготовив відповідну програму святкування. Цьогорічне свято Героїв було сполучене разом зі злетом СУМА, що надало святові особливо святочного настрою, а уніформовані лави сумівців, які творили чоло походу, що сформувався під головними забудуваннями оселі, підкреслювали поважність хвилини. Біля 2.000 старших і 700 зорганізованих сумівців з прапорами і вінками пройшли біля символічних пам'ятників Симона Петлюри, Евгена Коновалця, Романа Шухевича-Чупринки і Степана Бандери, щоб заманіфестувати вірність тим ідеалам, за які наші Провідники віддали все, що мали найдорожчого, бо своє життя, і хоч впали на чужині, але впали на полі боротьби, якою керували.

Свято відкрив коротким вступним словом Голова Святочного Комітету д. Лев Футала і попросив до слова члена Головної Управи ООЧСУ д-ра Петра Мірчука. Д-р П. Мірчук вказав на Москву, як на центр злочину, яка забирає нас наших найкращих, але забирає їх тільки фізично, бо їх дух, їхні ідеї, залишаються навіжди з нами, вони живуть далі в наших думках, в наших почуваннях, в наших ділах, доказом чого є те, що ми сьогодні тисячними лавами здібні маніфестувати вірність ідеям, за які згинули Симон Петлюра, Евген Коновалець, Тарас Чупринка і Степан Бандера.

ОКРЕМІ ІНФОРМАЦІЇ

„Юкрайніс Інформейшен Сервіс” (200, Ліверпул Род, Лондон, Н. 1.) випустив у квітні ц. р. в англійській мові дуже добру публікацію п. з. „Антисемітизм в ССР”, в якій основно розглядає східну тактику Москви, обтяжити українців антисемітизмом, випускаючи книжки „Юдаїзм без прикрас”.

„Л'Ест Еропесен” за квітень ц. р., видання ОУФ у Франції, присвячус цій підступній тактиці Москви обґрунтовану доказовим матеріалом статтю.

Проф. д-р Кітаока, директор „Фрі Ейше Асесійшн”, Токіо, повідомляє, що на основі доставлених бюром АБНматеріалів він публікує в місячнику „Вільний Світ”, цикл статей про совєтську політику супроти неросійських націй. Перша стаття про Україну спирається на матеріалах „Рашен Опрешен ін Юкрайн”, книжки, виданої нашим В-ом у Лондоні. У черв-

~~~
З черги репрезентанти і голови осередків організацій Українського Визвольного Фронту склали вінки під пам'ятниками Героїв-Провідників.

В мистецькій частині виступали: хор бандуристок, що діє при Осередку СУМА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки в НьюЙорку, — керівник Данилів, рецитаційна група сумівців з Осередку в Ньюарку під керівництвом сотн. Юрія Кононова, музичний гурток при Осередку СУМА в Іонкерсі під керівництвом проф. В. Губіцького і мішаний хор Осередку СУМА ім. ген. Тараса Чупринки в Нью Йорку „Заграва” — керівник п. М. Кормелюк. Могутнім співом національного гімну закінчено цьогорічне свято Героїв.

Площа перед пам'ятниками порожніла. Лише декілька осіб залишилися ще стояти і вдивлялися в обличчя вирізьблених постатей, схиливши голови в задумі. До одного з них я підійшов і нав'язав розмову. „Правда — каже мій співрозмовець — Україна потребує дипломатів, політиків, але вона потребує ще більше сильних духом вояків, які б не дивилися на свої вигоди і з відвагою середньовічного вояка ставали до боротьби хоч би з самим дияволом, так, як це робили ті (він показав рукою на пам'ятники), яким ми щойно віддали наш поклін”.

І це свята правда. Коли Батьківщина в небезпеці, тоді ніхто не має ніяких прав, а на всіх мусять тяжкі тільки обов'язки. Цю думку ми мусимо не тільки засвоїти собі, а й зробити її програмою нашого особистого, родинного чи громадського життя. Від обов'язків супроти Батьківщини не може звільнити нас навіть сам Бог, бо це ж Він їх поклав нам на наші плечі. Обов'язки ці мусимо нести, як тяжкий Хрест, так само, як несли їх до самої геройської смерти зразкові вояки України Головний Отаман Симон Петлюра, організатор і керманич ОУН полк. Свген Коновалець, великий воїн і стратег повстанської війни ген. Тарас Чупринка і не перевершений Провідник ЗЧ ОУН Степан Бандера.

невому числі журналу буде стаття про Північний Кавказ, в липневому — про балтійські народи.

Комісія за справедливе міжнародне право поступована, членами президії якої є видатні американські правники і яка співпрацює з членами Найвищого Суду ЗДА, епископами, сенаторами, послами, а також членами Найвищих Судів Японії, Кореї, Індії, Венесуелі, Німеччини, Англії, Еквадору і Міжнародного Трибуналу справедливості в Газі, звернулася до Ярослава Стецька, щоб він дав згоду вмістити своє ім'я на список, (як єдиного з-поміж речників поневолених народів) тих осіб, що підтримують діяльність тієї комісії.

Заходом Українського Інституту в Буенос Айресі вийшла в еспанській мові книжка „Резистанс в Україні” відомого еспанського публіциста Еріко Мартінес Кодо, автора статті про УПА в офіціозі Збройних Сил ЗДА — „Мілітарі Рев'ю”. В 1963 р. передрукував цю статтю аналогічний французький журнал. Книжка заслуговує на підтримку нашого громадянства.

Журнал АПАКЛ „Фрі Фронт” ч. 6, Сайгон, який виходить в англійській і французькій мовах, вмістив повний текст промови мгра Слави Стецько на IX Конференції АПАКЛ у Сайгоні, як також повний текст резолюції АБН, прийнятої однодушно IX Конференцією АПАКЛ. Також вміщено в цьому журналі привітання IX Конференції АПАКЛ для АБН з нагоди його 20-річчя і низку фотознімок з членами АБН-делегації...

Книга англійською мовою „Рашен опрешен ін Юкрайн”, яку можна набути в Українському В-ві (Лондон, 200 Ліверпул Род, Лондон, Н. 1.), викликає чимраз більше заінтересування в англомовному світі. Треба, зокрема, відмітити успішність оголошення, вміщеного в „АБН-Кореспонденці”, як теж дуже гарну поставу Ліги Визволення України, Канада, відносно закупу цієї книги. Також замовляють її Організації Визвольного Фронту в Австралії.

Від 4 до 9 травня відбувалася зорганізована Вільною Політичною Інформаційною Службою, міжнародна конференція з участю різнонаціональних делегатів і доповідачів. Промовляли м. ін. д-р Таска („Балтика-море миру?”), Е. Йогансон („Німецька проблема”), Е. Сальтер з Берліну („Берлінське питання”), А. Горм („Естонія, Латвія, Літва”), мгр Слава Стецько („Національна проблема в ССР”), В. Борін з Лондону („Комунізм в Азії”); інші теми, порушенні на цій конференції: субверсійна комуністична робота в молодечих організаціях і комуністичні молодечі бойові організації (данець), комуністичні бойові організації (німецький експерт), мирна коекзистенція, нова совєтська тактика (данський експерт), міжнародна співпраця антикомуністичних організацій (представник Балтійського Комітету з Стокгольму), співпраця європейських молодечих організацій і ін.

ПОЛІТИЧНЕ ВІЧЕ 00ЧСУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

24-го травня ц. р. у виповненій вщерть залі Дому Української Молоді у Філлядельфії відбулось політичне віче, присвячене політичному положенню в Україні та на еміграції.

Доповідачами на вічу були: д-р Михайло Кушнір, на тему: „Україна та еміграція” і п. І. Білинський, на тему: „Куди йде українська політична еміграція?”

Після доповідей, що стояли на високому рівні та займались не тільки сучасним політичним станом в Україні, але торкалися теж останніх подій у нашому громадсько-політичному житті та накреслили завдання, що їх українська політична еміграція повинна б сповнити для добра української визвольної справи, — відбулась дискусія. Дискутанти ставили ряд питань, а деякі давали і свої доповнення до доповідей.

У висліді дискусії зголошено резолюцію, поодинокі статті якої з'ясовували становище організації Українського Визвольного Фронту до подій і явищ українського політичного життя.

І так, резолюція осуджує політичну тактику деяких кол нашої еміграції, себто тактику коекзистенції, культурного обміну, туристики та взаємних контактів із ворогом — як шкідливу для українських національних інтересів.

Резолюція вимагає від Українського Конгресового Комітету Америки ясного й чіткого, безкомпромісового та принципового вирішення

Великий приятель України конгр. М. А. Фіген відзначає цього року 25-річчя своєї політичної діяльності. Конгр. Фіген належить до найбільш заслужених супроти поневолених Москвою народів американських діячів. Він є одним із авторів Резолюції Конгресу ЗДА в справі Тижня Поневолених Народів. Без підтримки Фігена ця резолюція ледве чи була б схвалена. Проте, нас здивувало, що частина української спільноти, зокрема деякі члени Демократичної партії українського походження видвигають проти демократа Фігена іншого демократичного кандидата. Необхідно, щоб усі українські виборці, як теж члени інших уярмлених народів, які перебувають в ЗДА, Огайо, Клівленд, віддали свої голоси за конгр. Фігена. Цим сповнять вони свій національний обов'язок і супроти визвольної справи, бо підтримають щирого приятеля самостійності нині уярмлених націй і завзятого ворога Росії-імперії.

справи запросин ставленця московської влади та режимника Кочубея на український форум із доповіддю.

Резолюція з цілою рішучістю осуджує моральних ініціаторів цих запросин, зокрема університетського опікуна Українського Студентського Клубу при Рутгерс університеті за політичні дії, що розходяться з політичними на-прямками УККА та СУСТА.

Зокрема резолюція гостро осуджує резолюцію громадської наради за „закритими дверима” т. зв. „гурту приятелів української культури та батьків укайдської молоді”, яка, виправдуючи жалюгідний інцидент запросин Кочубея, осуджує становище організацій Українського Визвольного Фронту.

ПРИСВЯТА ШЕВЧЕНКІВСЬКИМ РОКОВИНАМ

Перед нами журнал англійською мовою „Юкрейнієн Ревю” ч. 1, 64 з численними ілюстраціями. Три автопортрети Шевченка, інші його малярські твори, студії народного мистецтва Л. Крюкова прикрашають це понад 100-сторінкове число журналу.

Переклад Віри Річ „Перебенді” відкриває низку статей про творчість і значення ідей нашого генія, його боротьбу, його страждання, його місце у світовій літературі як поета, у світовому мистецтві як маляра, у світі боротьби ідей як борця — мученика і героя.

Це число продовжує студію шевченкознавства для англомовного світу, публікуючи статті проф. д-ра Юрія Бойка, проф. д-ра Л. Добрянського, конгр. М. Фігена, конгр. Т. Дульского, конгр. А. М. Бентлі і М. Мандрики.

За статтею З. П. про значення дня 22 січня 1918/19 р. йде історичний документ з 21 січня 1919 р. про прихильну настанову уряду ЗДА до визнання ідеї Незалежної Соборної Української Держави.

Д-р Ст. Горак на прикладі України пише про ленінську „політику невтручання” і світову революцію, розкриваючи документарно підступність і східність цього найбільшого обманця. Конгр. Ш. Керстен пише про винищувальну супроти України політику Москви різної барви і різних лідерів з Хрущовим включно. Ярослав Стецько у своїй статті „Світло волі із лісів України” вказує на незломний дух української нації в її боротьбі за розвал червоної імперії, видвигаючи мілітарно-політичну визвольну концепцію синхронізованих і скоордінованих національних революцій уярмлених націй. Перегляд важливіших подій доповнює загальний образ ситуації в Україні. Про розкриття підпільного монастиря у Львові є окрема нотатка.

Статті проф. Горняткевича про народне мистецтво, проф. Ковалєва про українську музику, д-ра Стебель-

Ікер

ДВА ГЕНІЇ ЛЮДСТВА

Фейлетон

Угневі 5-го класу київської погаткової школи, Васі Костенкові, сказали написати в школі задагу на тему: „Два Генії Людства: порівняю дитинство Тараса Григоровича Шевченка з дитинством Микити Сергійовича Хрущова”.

Вася подумав, подумав і написав таке:

„Тарас Григорович Шевченко був так само, як Микита Сергійович Хрущов, революціонер-демократ, захисник усіх пригноблених, ратоборець за мир, свободу і людське щастя. Дитинство Т. Г. Шевченка було таке ж важке й безпросвітне, як і в тов. М. С. Хрущова. Тарас Григорович народився 9 березня 1814-го року в селі Моринцях на Київщині, в сім'ї кріпака. Микита Сергійович народився 17 квітня 1894-го року в селі Калинівка, Курської губернії, в сім'ї шахтаря-батрака. З малого Тараса знушилися магуха, поміщик Енгельгард і цар Микола I-ий. З Микити Сергійовича знушилися куркулі, капіталісти і цар Микола II-ий.

Так Микита Сергійович як і Тарас Григорович пасли малими хлопцями сільську гереду. Тарас Григорович, пасути вівці, сидів у буряни та молився Богу. Микита Сергійович теж сидів у буряни, але ж не молився, бо вже тоді

съкого про виставку українського мальстрима в Торонто, Андре Бебера про артиста Гуцалюка — дають широкий образ української мистецької творчості.

Окрема статейка інформує про акцію ОУН — АБН під час Олімпіади в Іннісбрюку, передруковуючи англомовну летючку-звернення до молоді вільного світу. Статейка про українців на Кубі вказує на можливість нашої акції серед них і східне намагання Москви включити українців в її імперіялістичну політику.

Некрологи Дмитра Бучинського і Івана Багряного інформують чужинця про цих українських літературних діячів.

Відділ рецензій схоплює низку різнонаціональних авторів — Т. В. Кінга, д-ра Р. Кураха, проф. д-ра В. Орелецького, мгра Слави Стецько, Яра Славутича, Л. Вайтон, У. Карфаньо й ін..

Наша редакція зі свого боку рекомендує закуповувати це шевченківське число „Юкрайнін Ревю” і висилати його чужинецьким інституціям, університетам, бібліотекам і часописам. Редактують журнал проф. В. Орелецький, мгра Слава Стецько і Володимир Богданюк. Адреса: 49, Лінден Гарденс, Лондон, В. 2. Англія, Союз Українців у Великій Британії.

був воюючий атеїст. Товариш Хрущов уже тоді, в бурянах, думав про кукурудзу та про освоєння цілинних земель. Малий Тарас ходив у степ, на могили, шукати тих стовпів, що піднирають небо. І Микита Сергійович ходив шукати цих стовпів, а найшовши їх, видряпався на найвищого, заглянув на небо і стверджив, що там Бога немає, що все те релігійний блахман видуманий панами, попами і Папою Римським для закаблення трудового люду.

Коли Тарас підріс, він пішов на науку до сільського дяка. А той дяк був страшний п'яниця і хуліган, він знущався з угнів, поров іх різками, тягнув за вуха і за носа. А найбільше знущався з генія українського народу і великого друга російського народу, Тараса Шевченка. Аж одного разу Тарас Григорович нестерпів насильства над собою, зв'язав п'яного дяка і добре випоров того злісного представника культу і мрякобісся.

Подібне трапилось з Микитою Сергійовичем, коли-то він, закінчивши партійну школу, попав під зверність товариша Сталіна. Товариш Сталін у тому гасі відійшов був від лінії партії і проповідуючи культ власної особи, знущався з заслужених та відданих партії товаришів, а багато з них знищив. Товариш Сталін знущався також з товариша Хрущова, кажути йому публічно, на Кремлі, танцювати голака, для його, Сталінової, розваги, за що його Сталіна, після смерті усунено з мавзолея Леніна-Сталіна.

За великі заслуги для світового миру і дружби двох братніх народів — російського та українського, Т. Г. Шевченкові в 150-ріці я з дня його народження відкривається пам'ятник у столиці нашої Батьківщини — зоресяйній Москві.

За великі заслуги для розвитку української радянської літератури, Урядовий Республіканський Комітет УРСР нагородив Героя Радянського Союзу і главу Радянського Уряду, М. С. Хрущова, в день його 70-річчя, Шевченківською премією.

Вігна хай буде слава геніям людства, М. С. Хрущову і Т. Г. Шевченкові!

(Продовження з 2-ї стор. обкладинки)

Збіркові листи чч.: 166 і 167. Збірщик Микола Тимчук.

По \$ 10.00 — Василь Лос.

По \$ 5.00 — Романець, Петро Йордан, М. Тимчук, К. Волянюк, С. Волянюк.

По \$ 4.00 — Ніткевич.

По \$ 3.00 — Третяк, Г., Г., Козур, Сівак, Юр Олекса, Г. Москалюк.

По \$ 2.00 — О. Васайчук, Г. Куць, Сенківський, Вакер, Федик, В. Кострубяк, Шабля, І. Репецький, П. Грицько, Т. Грицько, Киас, М. Гринечко, Пташник, К. Гарасим, Я. Пічкан, І. Левандовський, М. Козенівський, І. Антоняк, А. Ігей, Оля Федорків, Й. Раймонд, Д. Войт, С. Холавський, С. Рудий, О. Клюс, С. Микуляк, Ф. Стефанишин, Д. Кунець, А. Яцук, С. Михальчик, І. Цікало, Т. Стефанишин, С. Кузів.

По \$ 1.00 — І. Прийдун, Лилик, К. Микельюх, І. Поплішко, С. Клішковський, ІІІ. Масалек, О. Панкрат, М. Головатий, Б. Лузецький, І. Волхасті, В. Волянюк, М. Педасюк, І. Дмитрусь, І. Занчук.

Збіркова листа ч. 168. Збірщики: Лесів Василь і Собків В.

По \$ 5.00 — М. Сімків, П. Романишин, В. Радишевський, В. Гураль, Т. Шашко, Н. Побудький, П. Нис.

По \$ 3.00 — Антоник, Маричко, С. Пласка, Буньо, Ходаш, І. Дикан, Савицький.

По \$ 2.00 — Ясінський, Я. Трубор, Княгницький, Михалюк, Колос, Яцьків, С. Максимюк, Назарук, Василюк, Коломиєць, Вкарчук, Поляк, І. Петруків, П. Нис, Т. Сметаняк.

По \$ 1.00 — Княгницький, Моргевич, С. Березяк, М. Качак, П. Березяк.

МІЛЛІВІЛ

Збіркова листа ч. 169. Збірщики: Козарук Сергій і Лобор Яків.

По \$ 10.00 — Андрій Кушнір, д-р Вальтер Пава, Борис Книш, Никифор Кушнір.

По \$ 6.00 — Лобор, І. Яцків.

По \$ 5.00 — Станко, С. Козарук, А. Ленко, І. Манило, Інж. П. Степаняк, Г. Ступак, П. Люлька, А. Фат.

По \$ 3.00 — Р. Фенко.

По \$ 2.00 — М. Майно, А. Микитин.

По \$ 1.50 — Винничук.

По \$ 1.00 — Вілик.

Збіркова листа ч. 171. Збірщики: В. Лесів, Ф. Дубчак і Рад Степан.

По \$ 7.00 — М. Городенська.

По \$ 5.00 — Остап, І. Чайко, М. Сосяк.

По \$ 3.00 — Софія Каченик, Родакович, В. Олексин.

По \$ 2.00 — Іл. Сердюк, Сітальський, Осташків, С. Голлах, І. Дуда, І. Линік, Жилавців.

По \$ 1.00 — А. Мия, Кудлак, Назаревич, Пильгун, П. Гутник.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Збіркова листа ч. 173. Збірщик Михайло Гарасимів.

По \$ 7.00 — Д-р І. Скальчук.

По \$ 5.00 — Т. Кульчицький, Р. Дяків.

По \$ 3.00 — Нечиткий.

По \$ 2.00 — М. Гарасимів, В. Козак, Р. Вакай, о. С., Лівчак, Е. Вілинський, Л. Іващ, В. Зелик, Березовська, Гайдамака.

По \$ 1.00 — Королин, Г. Козак, М. Борецький, Е. Воробець.

Збіркова листа ч. 179. Збірщик Павло Дідух.

По \$ 5.00 — П. Дідух.

По \$ 2.00 — С. Войтович, К. Гарасимів.

По \$ 1.00 — Т. Михайлишин, П. Колодій, Р. Пазуняк, Т. Заремба, Т. Ігнатіус, І. Щигирка, М. Дегуш.

Збіркова листа ч. 180. Збірщик Евген Білинський.

По \$ 5.00 — М. Куриляк.

По \$ 3.00 — М. Мак, В. Демчишин.

По \$ 2.00 — Е. Завідівський, Володимир НН., В. Костюк, В. Мисько, Л. Рубель, С. Подоляк, І. Казанівський, Т. Пасіка, Рудакевич, І. Суцгар, Чепіль, Тустанівський, Нечиткий, В. Зазуляк, І. Козоріз.

По \$ 1.00 — Левицький, В. Стефанишин, Іван Струк.

Збіркова листа ч. 181. Збірщик Евген Білинський.

По \$ 3.00 — Е. І. Білинські.

По \$ 2.00 — Яросевич, В. Януш, М. Мізак.

По \$ 1.00 — Кааратницький, Б. Макух, С. Макух, Ганзік Яків, П. Мудрий, Б. Хавляк.

Збіркова листа ч. 186. Збірщик інж. Богдан Кульчицький.

По \$ 13.00 — Мих. Дяків.

По \$ 5.00 — Підпис нечиткий, Стадницький, Я. Вобинський, І. Бабяк, Укр. Клуб, Титанич, І. Ситник, М. Карбовський, Викрикач.

По \$ 3.00 — Зелінський, Б. Наконечний, Дідух, Бравович, Підпис нечиткий.

По \$ 2.00 — Д. Чубатий, О. Каспревич, Медуха, Дячок, Мадей, Цікало, Лагодяк, Н. Н., Вов., Сливар, І. Хавлюк, Б. Керницький, І. Штаба, Стефа Ярема, Яремович, Гарасимів, А. Панаюк, І. Ільчишин, Остапчук, І. Михайлюк, Захарчук, Берус, О. Мудрик, Осташук.

По \$ 1.00 — Максимюк, М. Максимюк, Захарченко, Д. Задворняк, О. Драпат, П. Басаг, Микола Косик, Нечиткий, Ом. Маслюк.

Збіркова листа ч. 187. Збірщики: Христя і Богдан Кульчицькі.

По \$ 5.00 — Богдан Кульчицький, Яр. Гречко, о. М. Збур, В. Казанівський, Ст. Вишнівський.

По \$ 4.00 — Р. Стеблій.

По \$ 3.00 — М. Лис, В. Мир, М. Цибак.

По \$ 2.00 — Нечиткий, А. Фучко, Граб, З. Чернюх.

По \$ 1.00 — Нечиткий, Р. Зарицький, О. Демчишин. Збіркова листа ч. 188. Збірщик Ірене Столляр.

По \$ 10.00 — Василь Послушний.

По \$ 5.00 — М. Івасів, В. Столляр, Т. Олінник, д-р Бережницький, Левицький.

По \$ 4.00 — Марія Аркатин.

По \$ 3.00 — М. Кушнір, М. Рудий, Гриценко, В. Шашаровський.

По \$ 2.00 — С. Мачоган, В. Гарасевич, Р. Мацьків, Ірена Ставница, М. Павлюк, О. Вадуляк, А. Пасічник, В. Слонський, В. Нич, К. Гумен, Нечиткий, Масюк, Нечиткий, М і Е Подоляк, Гандуча, В. В. Кала, М. Крупа.

По \$ 1.50 — Заплатинська.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ІЩИРЕ СПАСИБІ!

(Продовження збірки в наступному числі)